

Uddannelsesvalg i Ilulissat

**EN UNDERSØGELSE AF FOLKESKOLEELEVERS ØNSKER OG
PLANER FOR FREMTIDIGE UDDANNELSESVALG**

Speciale af Ane Sofie Knudsen, 090491

Studie: Samfundsvidenskab, kandidatuddannelsen

Afdeling for Samfundsvidenskab, Ilisimatusarfik

Vejleder: Mitdlarak Lennert

Antal anslag uden mellemrum: 113.738

Antal anslag med mellemrum: 131.724

Afleveringsdato: 15. november 2025

Indhold

Aallaqqaasiut	3
Abstract	4
1. Indledning.....	5
2. Problemfelt	7
2.1 Forskningsmæssig relevans.....	9
2.2 Problemformulering	10
2.3 Forskningsspørgsmål	10
2.4 Afgrænsning.....	10
3. Metodisk tilgang	12
3.1 Spørgeskemaets tematiske opbygning.....	13
3.2 Begrebsafklaring	13
3.3 Etiske overvejelser	17
3.4 Databehandling og analyse	18
3.5 Metodekritik.....	20
3.6 Specialets opbygning	21
3.7 Sammenfatning af metode	25
4. Videnskabsteoretisk udgangspunkt	26
4.1 Kritisk realisme	26
4.2 Socialkonstruktivisme.....	27
4.3 Sammenhæng mellem de to perspektiver	27
4.4 Opsamling	28
5. Teoretisk ramme.....	28
5.1 Individniveau: Motivation og uddannelsesvalg	29
5.2 Socialt niveau: Familie, netværk og kulturel kapital.....	31
5.3 Strukturelt niveau: Geografi, centralisering og periferi	35
5.4 Samlet teoretisk ramme	37
6. Analyse.....	40
6.1 De unges uddannelsesønsker og fremtidsplaner	41
6.2 Geografisk valg og mobilitet.....	44

6.3	Sociale og kulturelle faktorer i uddannelsesvalg.....	48
6.4	Strukturelle rammer og lokal udvikling.....	53
6.5	Samlet fortolkning og syntese	55
7.	Diskussion.....	57
7.1.	Uddannelsesvalg som socialt og strukturelt fænomen	57
7.2.	Vejledningens rolle og udfordringer i en grønlandsk kontekst.....	58
7.3.	Centralisering og geografisk mobilitet.....	59
7.4.	Perspektiver for udviklingen af lokale uddannelsestilbud.....	59
7.5.	Afsluttende refleksion	60
8.	Konklusion.....	61
9.	Perspektivering.....	63
9.1.	Perspektiver for videre forskning.....	63
9.2.	Perspektiver for uddannelsespolitik og praksis.....	64
9.3.	Afsluttende perspektiv	65
10.	Litteraturliste.....	67
11.	Bilag	68

Aallaqqaasiut

Specialemi uani misissorneqartoq tassaavoq, Ilulissani inuusuttut qanoq ilinniarnissamik takorluugaqarnerat siunissamillu pilersaaruteqarnerat aammalu tamanna qanoq sunniuteqartigisinnaanersoq Ilulissani sumiiffimmut tunngatillugu ilinniartinnik ineriartortitsinermut. Misissuinermini aallaavigineqarpoq ilinniagaqarnissamut periarfissanik amerlisaanissamut tunngatillugu Kalaallit Nunaanni politikikkut oqallinneq, ilaatigut Nuummiinnaanngitsoq nunap immikkoortuini allani aamma inuusuttunut pitsaanerusumik periarfissiiniarneq anguniagaammat.

Misissuinermini atorneqartut tassaapput paasissutissat meeqqat atuarfianni 8., 9. aamma 10. klassini atuartut akornanni apersorneqarnikkut katersorneqarsimasut. Paasissutissat Super-ip Career Development Theory-ia kiisalu Deci & Ryan tunngavigalugu misissorneqarsimapput, ilanngullugit Bourdieu-p “social”-imik aammalu “cultural capital”-imik eqqarsartaasii, kiisalu teoriit “centralisering” aamma “periferi” atorneqarlutik.

Misissuinermini paasisat takutippaat inuusuttut ilinniarnissamut takorluugaat assigiinngitsorujussuusut, soorlu inuussutissarsiornermini ilinniarterit allanillu qaffasinnerusunik ilinniarterit, kisiannili amerlasuut sulii paasiniarpaat siunissaat qanoq ingerlassassanerlugu. Ilaquttat, ikinngutit aammalu sumiiffimmi maligassiuisut pingaaruteqartorujussuupput inuusuttut ingerlaqqinnissaminnut piumassuseqarnerannut, taamaattorli sumiiffimmi ilinniarnissamut periarfissat annikitsuinnaammata unammilligassaqarput. Inuusuttut amerlasuut oqaatigaat Ilulissaniiginnarusussinnaallutik ilinniarnissamut periarfissat amerlanerusut sumiiffimminni pilersinneqassappata.

Specialep inernera ilaatigut takuuk: ilinniarnissamut ilitsersuisarnerup meeqqat atuarfianni nukittorsarneqarnissaa pisariaqarpoq; ilinniartitsisarnerit nutaat, soorlu fleksible aamma sumiiffinnut tulluarsakkat amerlineqassapput; kiisalu inuusuttut nammineq isiginneriaasiat ilanngunneqartariaqarpoq ilinniarnermut politikki ineriartortinneqartillugu.

Abstract

This thesis explores the educational aspirations and future plans of young people in Ilulissat, Greenland, and discusses their implications for the development of local educational opportunities. The study is situated within the broader educational policy debate in Greenland, where there is growing attention to promoting equitable access to education outside of Nuuk and encouraging young people to remain in their local communities.

The research is based on a survey conducted among students in grades 8, 9, and 10 in Ilulissat. The analysis draws on Super's Career Development Theory and Deci & Ryans, Bourdieu's concepts of social and cultural capital, and theories of centralization and periphery.

Findings reveal that the students' educational ambitions range from vocational training to higher education, but many remain uncertain about their future paths. Family, peers, and local role models play an important motivational role, while geographical distance and the limited availability of local education options create barriers. Many respondents expressed that they would prefer to stay in Ilulissat if more educational opportunities were available locally.

The thesis concludes that strengthening career guidance in schools, expanding flexible and locally accessible education, and integrating young people's perspectives into educational policy are key to fostering equitable and sustainable educational development in Ilulissat and beyond.

1. Indledning

“Alle unge, uanset hvor i landet de bor, skal have mulighed for at tage en uddannelse og bidrage til samfundets udvikling.”

(Naalakkersuisut, Uddannelsesstrategi 2024–2030)

Dette citat indkapsler en af de største udfordringer i det grønlandske uddannelsessystem: forskellene i adgang til uddannelse mellem landets centre og periferi. I takt med at Grønland søger at styrke sin selvforsørgelse og kompetenceudvikling, er uddannelse blevet et centralt omdrejningspunkt for politisk og samfundsmæssig udvikling.

Der er i flere år stigende interesse for at etablere flere uddannelsesmuligheder i Ilulissat. Både borgere og lokale politikere har gentagne gange fremhævet ønsket om at styrke byens uddannelsestilbud (Mølgaard 2011), så de unge får bedre muligheder for at tage en uddannelse uden at skulle flytte langt væk. Især efterspørgslen efter gymnasiale uddannelser er tydelig, men der er også et ønske om, at flere erhvervs- og professionsuddannelser kan etableres lokalt. Dette ønske flugter med en bredere politisk dagsorden, hvor udviklingen af uddannelsessystemet ses som en forudsætning for at skabe vækst, trivsel og fremtidige arbejdspladser i Grønland (Johansen 2025).

Ifølge Naalakkersuisuts Uddannelsesstrategi 2024 - 2030 er det et centralt mål, at *“alle unge i hele landet skal have muligheder for uddannelse, uanset hvor de bor”* (Naalakkersuisut 2024). Strategien peger samtidig på, at forskellene i uddannelsestilbud mellem Nuuk og de øvrige byer er en væsentlig udfordring og at tilgængeligheden til uddannelse i landets yderområder skal styrkes. Denne problematik er særlig tydelig i Ilulissat, Grønlands tredjestørste by, hvor uddannelsesudbuddet efter folkeskolen er yderst begrænset.

Udover Socialpædagogisk Seminarium findes der ingen gymnasiale institutioner i byen. Det betyder, at unge der ønsker at tage en gymnasial uddannelse eller andre former for ungdomsuddannelse, i praksis må flytte til Nuuk eller andre byer, hvor uddannelse findes. Denne geografiske ulighed skaber både praktiske og sociale udfordringer for de unge, der må forlade deres hjem, familie og netværk for at forfølge en uddannelsesvej (Flora 2007). Samtidig påvirker den byens muligheder for at fastholde unge og udvikle et lokalt kompetencemiljø.

For at kvalificere beslutningerne om, hvilke uddannelsesstilbud der med fordel kan etableres i Ilulissat, er det nødvendigt at inddrage de unge selv. Det er i sidste ende deres ønsker, erfaringer og motivation, der skal danne grundlag for fremtidens uddannelsesmuligheder i byen.

Dette speciale tager derfor afsæt i en spørgeskemaundersøgelse blandt elever i 8., 9. og 10. klasse i begge skoler i Ilulissat, Atuarfik Mathias Storch og Atuarfik Jørgen Brønlund.

Undersøgelsen har haft til formål at afdække de unges ønsker og drømme for fremtiden, både i forhold til uddannelsesretninger, valg af uddannelsessted og de faktorer, de selv fremhæver som vigtige, når de træffer deres valg.

Undersøgelsen søger at belyse spørgsmål som:

- Hvilke uddannelsesveje ønsker de unge at følge efter folkeskolen?
- Hvilke fremtidsdrømme og jobaspirationer udtrykker de?
- Ønsker de at blive i Ilulissat, eller ser de deres fremtid andre steder i Grønland eller i udlandet?
- Hvilken betydning tillægger de faktorer som familie, økonomi, sprog og geografisk placering i deres valg?

Disse spørgsmål er ikke blot af individuel karakter, men rummer væsentlige samfundsmæssige og politiske perspektiver. For Naalakkersuisut og Avannaata Kommunia handler udviklingen af uddannelses tilbuddene ikke kun om at give de unge flere valgmuligheder, men også om at skabe grundlaget for en mere bæredygtig regional udvikling (Johansen 2025; Avannaata Kommunia 2025). Når unge vælger uddannelse, sker det i et møde mellem personlige ambitioner og strukturelle rammer hvor motivation, vejledning og tilgængelighed spiller en afgørende rolle.

Dette speciale undersøger, hvordan unge i Ilulissat navigerer i dette krydsfelt mellem drømme og begrænsninger. Med udgangspunkt i teorier om motivation (Super), social og kulturel kapital (Bourdieu), social læring (Bandura) og strukturelle forhold (center-periferi) analyseres, hvordan de unges uddannelsesønsker og fremtidsplaner formes i en kontekst præget af geografisk afstand, sproglig kompleksitet og sociale forskelle.

Specialet søger dermed at bidrage med ny viden om ungdommens perspektiver i en grønlandsk kontekst og at give konkrete input til, hvordan fremtidige uddannelses tilbud i Ilulissat kan udvikles. Målet er ikke blot at beskrive de unges valg, men at forstå de mekanismer, der ligger bag og dermed skabe grundlag for en mere inkluderende og lokalt forankret uddannelsespolitik i Grønland.

I det følgende kapitel uddybes specialets problemfelt og forskningsmæssige relevans. Her præsenteres de centrale udfordringer, som danner baggrund for undersøgelsen, samt den problemformulering, der styrer specialets analytiske fokus.

2. Problemfelt

Unge i Grønland står i dag over for en række komplekse valg, når de skal beslutte deres uddannelsesvej. Disse valg formes både af individuelle drømme og aspirationer samt af de strukturelle rammer der præger deres lokalsamfund. I byer som Ilulissat bliver dette særligt tydeligt: På den ene side har de unge aspirationer, der ofte rækker ud over byens nuværende uddannelsesmuligheder og på den anden side møder de begrænsninger, fordi de fleste gymnasiale og videregående uddannelser er placeret i Nuuk eller andre byer. Dette skaber en spænding mellem ønsket om at blive i nærmiljøet og nødvendigheden af at flytte væk for at forfølge en bestemt uddannelsesvej.

Ilulissat er Grønlands tredjestørste by og spiller en central rolle i Avannaata Kommunia. Alligevel er byens udbud af ungdoms- og videregående uddannelser meget begrænset. Udover Socialpædagogisk Seminarium findes der ingen gymnasiale institutioner eller andre uddannelsesmuligheder. Det betyder, at unge der ønsker en gymnasial uddannelse eller andre former for videre uddannelse, i praksis må flytte til Nuuk eller andre steder. Dette kan have betydelige konsekvenser både for de unges individuelle valg og for lokalsamfundets muligheder for at fastholde unge og tiltrække kvalificeret arbejdskraft.

Denne situation rejser vigtige spørgsmål om, hvordan unges ønsker og fremtidsplaner kan forstås i en kontekst, hvor lokale muligheder er begrænsede og hvor uddannelsessystemets organisering

nødvendiggør geografisk mobilitet. Samtidig rejser det spørgsmålet om, hvordan beslutningstagere på både lokalt og nationalt niveau kan tilrettelægge uddannelsestilbud, der både understøtter de unges individuelle aspirationer og bidrager til samfundets langsigtede udvikling.

En central, men ofte overset faktor i de unges valg er vejledningssystemets rolle. Ifølge Inatsisartutlov om uddannelses- og erhvervsvejledning (lov nr. 4 af 29. november 2013) skal alle borgere tilbydes gratis og kvalificeret vejledning i forbindelse med valg af uddannelse og erhverv, med særlig opmærksomhed på unge. Vejledningen udføres i praksis af både skoler, uddannelsesinstitutioner og kommunale vejledningsenheder. Intentionen er at støtte de unge i deres refleksioner over uddannelse og fremtid, men i praksis kan ressourcer og vejledningstilbud variere betydeligt mellem byerne.

I nogle byer kan vejledningen være udfordret af begrænsede personaleressourcer og manglende lokalt kendskab til de mange uddannelsesmuligheder uden for kommunen. Forskning fra Danmark peger på lignende tendenser. Ifølge CeFU-rapporten *Uddannelsesvalg, vejledning og karrierelæring i et ungeperspektiv* (Pless, Juul & Katznelson, 2016) oplever mange unge, at vejledningen i udskolingen kommer for sent, er for generel og ikke i tilstrækkelig grad tager udgangspunkt i den enkeltes ønsker og forudsætninger. Rapporten fremhæver behovet for en mere helhedsorienteret vejledning, hvor fokus ikke kun er på at vælge “rigtigt”, men på at styrke de unges refleksion, karrierelæring og mod til at træffe valg, der passer til deres livssituation.

Denne problematik genfindes også i en grønlandsk sammenhæng. I et bachelorprojekt fra Ilisimatusarfik peger Hans Brummerstedt (2019) på, at mange elever oplever overgangen fra folkeskole til ungdomsuddannelse som uoverskuelig og mangler støtte til at navigere i denne proces. Hans’ undersøgelse viser, at elever der mødes af opmærksom vejledning og støtte fra både skole og hjem, i højere grad formår at skabe realistiske fremtidsdrømme og oplever mening med skolegangen. Omvendt har elever der mangler støtte i hjemmet eller oplever faglige vanskeligheder, har en tendens til at miste motivationen og troen på egne evner. Når denne støtte udebliver konkluderer Brummerstedt, at vejledningssystemet bør spille en mere aktiv og opsøgende rolle, men at dette ikke i tilstrækkelig grad bliver realiseret i praksis.

Brummerstedts konklusion peger dermed på, at mangelfuld vejledning kan medføre, at nogle elever forlader folkeskolen uden et klart billede af deres muligheder og uden oplevelsen af, at uddannelse

giver mening for dem. I en by som Ilulissat, hvor unge i forvejen står over for betydelige geografiske og strukturelle barrierer, bliver betydningen af en kvalificeret og nærværende vejledning derfor særlig central.

Selvom vejledningsområdet udgør en væsentlig ramme for de unges valg, er det ikke det primære fokus for dette speciale. Formålet her er at undersøge, hvordan unge i Ilulissat selv formulerer deres ønsker, drømme og fremtidsplaner og hvordan disse kan forstås i lyset af de strukturelle betingelser de navigerer i. Vejledningsdimensionen inddrages derfor som en kontekstuel faktor, der bidrager til forståelsen af de vilkår de unge træffer deres valg under.

I et teoretisk perspektiv kan denne problematik ses i forlængelse af Pierre Bourdieus begreb om habitus og kapital, hvor unges uddannelsesvalg formes af deres sociale baggrund og erfaringer. Samtidig er den grønlandske kontekst præget af geografiske og sproglige forhold, der kan analyseres gennem center-periferi perspektivet. Endelig peger Super og Bandura på, at unges motivation og læring udvikles i samspillet mellem personlige aspirationer og sociale påvirkninger et samspil, der netop er i centrum for dette speciale.

2.1 Forskningsmæssig relevans

Grønland står i disse år over for store demografiske og strukturelle udfordringer, hvor tilgængeligheden af uddannelse spiller en central rolle for unges muligheder, tilknytning til arbejdsmarkedet og fastholdelse i lokalsamfundet. Ved at undersøge, hvordan unge i Ilulissat forstår og formulerer deres uddannelsesønsker og fremtidsplaner, giver dette speciale et indblik i ungdommens perspektiver i en by, hvor uddannelsestilbuddene er begrænsede.

Undersøgelsen bidrager med ny viden om et område, der hidtil kun er sparsomt belyst i forskningen og kan skabe et grundlag for lokale drøftelser om, hvordan uddannelsesmulighederne kan styrkes i Ilulissat. Specialets relevans ligger dermed i at belyse, hvilke ønsker og drømme unge i Ilulissat har for deres fremtid og hvordan denne viden kan bidrage til lokale og nationale diskussioner om udviklingen af uddannelsestilbud i Grønland.

2.2 Problemformulering

Hvordan kan man forstå de uddannelsesønsker og fremtidsplaner, som unge i Ilulissat giver udtryk for, og hvilke implikationer har dette for udviklingen af lokale uddannelsestilbud?

2.3 Forskningsspørgsmål

For at besvare problemformuleringen vil specialet tage udgangspunkt i følgende underspørgsmål:

- Hvilke uddannelsesønsker og fremtidsplaner giver unge i Ilulissat udtryk for?
- Hvilke faktorer påvirker de unges valg?
- Hvordan kan de unges ønsker forstås i lyset af teorier om uddannelsesvalg, motivation og sociale påvirkninger?
- Hvilke implikationer har undersøgelsens resultater for udviklingen af lokale uddannelsestilbud i Ilulissat?

2.4 Afgrænsning

Specialet afgrænser sig til at undersøge elever i 8., 9. og 10. klasse i Ilulissats begge folkeskoler, Atuarfik Mathias Storch og Atuarfik Jørgen Brønlund. Fokus er dermed på de unges egne ønsker, erfaringer og fremtidsplaner, som de formulerer i spørgeskemaet. Formålet er at belyse, hvordan de unge selv forstår deres uddannelsesmuligheder i en lokal kontekst præget af geografiske og strukturelle begrænsninger.

Undersøgelsen omfatter ikke en dybdegående analyse af læreres, forældres eller beslutningstageres perspektiver, selvom disse uden tvivl spiller en rolle for de unges valg. Tilsvarende inddrages vejledningssystemets praksis kun som en kontekstuel faktor, der kan bidrage til forståelsen af de vilkår, de unge navigerer i og ikke som et selvstændigt analyseobjekt.

Derudover belyser specialet ikke i detaljer de økonomiske, politiske eller administrative forhold, der knytter sig til etableringen af nye uddannelsestilbud. Analysen koncentrerer sig i stedet om at forstå de unges stemmer, motivationer og sociale orienteringer ud fra et teoretisk perspektiv, hvor Bourdieu's begreber om habitus og kapital, Supers karriereudviklingsteori og Banduras sociale

læringsteori anvendes til at fortolke, hvordan valg og drømme formes i samspillet mellem individ, netværk og struktur.

Endelig begrænser specialet sig til Ilulissat som case. Resultaterne kan bidrage med inspiration til drøftelser i andre grønlandske byer, men der gøres ikke krav på at generalisere til hele landet. Ilulissat er valgt, fordi byen repræsenterer en mellemstor grønlandsk kontekst, hvor mange af de udfordringer, der præger yderområderne, bliver særligt tydelige herunder spørgsmålet om mobilitet, sproglige barrierer og tilgængelighed af uddannelses tilbud.

Det skal bemærkes, at der allerede findes en gymnasial uddannelsesinstitution (GUX) i Aasiaat, som i dag dækker behovet for gymnasiale uddannelser i den nordlige del af Avannaata Kommunia samt Kommune Qeqertalik. En eventuel etablering af et gymnasium i Ilulissat vil derfor potentielt kunne få konsekvenser for elevgrundlaget og det fremtidige uddannelsesmiljø i Aasiaat. Denne problematik inddrages dog ikke nærmere i specialet, da fokus her er rettet mod de unges egne ønsker og fremtidsplaner i Ilulissat, snarere end de uddannelsespolitiske og strukturelle konsekvenser af en eventuel ny institution.

Da processen omkring udbygning af uddannelses tilbud i Ilulissat stadig befinder sig i sin indledende fase, kan de mulige konsekvenser for Aasiaat og resten af regionen først vurderes mere præcist i den afsluttende del af policy-processen¹, når konkrete forslag og beslutninger foreligger.

Samlet set søger specialet dermed at skabe en dybere forståelse af, hvordan unge i Ilulissat formulerer deres uddannelsesønsker og fremtidsplaner i en lokal kontekst, hvor uddannelsesmulighederne er begrænsede og hvor beslutninger om fremtidige uddannelses tilbud stadig er under udvikling. Fokus ligger således på de unges perspektiver som et centralt vidensgrundlag for fremtidige uddannelsespolitiske drøftelser i Grønland.

¹ Policy-proces henviser til den samlede beslutningsproces, hvor politiske spørgsmål udvikles fra problemidentifikation til implementering og evaluering. Processen beskrives ofte som bestående af flere faser fx agendadannelse, formulering, beslutning, implementering og evaluering, hvor forskellige aktører påvirker udfaldet (Lasswells, Harold 1951: *The Policy Orientation*).

3. Metodisk tilgang

For at kunne belyse de unges ønsker og fremtidsplaner er det centralt at inddrage deres egne perspektiver. Dette speciale bygger derfor på en spørgeskemaundersøgelse blandt elever i 8., 9. og 10. klasse i Ilulissat. Formålet er at opnå indsigt i, hvordan unge i en mellemstor grønlandsk by forstår deres uddannelsesmuligheder og formulerer deres fremtidsdrømme i lyset af de lokale rammer.

Spørgeskemaet kombinerer både lukkede og åbne spørgsmål. Denne metode betegnes som en spørgeskemabaseret tilgang med både kvantitative og kvalitative elementer (Bryman, 2016).

Spørgeskemaet er udformet med henblik på at indfange både konkrete valg og reflektive overvejelser. De kvantitative data (de lukkede spørgsmål) gør det muligt at identificere generelle mønstre, tendenser og sammenhænge på tværs af eleverne. De kvalitative data (de åbne spørgsmål) giver derimod indsigt i elevernes egne formuleringer, oplevelser og refleksioner (Bryman 2016).

Denne kombination af datatyper giver et mere nuanceret billede af de unges ønsker og valg, fordi de kvantitative mønstre kan suppleres af de kvalitative beskrivelser.

Der er således ikke tale om en egentlig mixed methods-undersøgelse, men snarere en kvantitativ spørgeskemaundersøgelse med kvalitative elementer, hvor åbne svar anvendes til at uddybe og perspektivere de statistiske tendenser (Bryman 2012; Brinkmann & Tanggaard 2015).

Denne tilgang afspejler samtidig afspejler dette specialets videnskabsteoretiske ståsted, som kombinerer kritisk realisme og socialkonstruktivisme. Den kritiske realisme bidrager med en forståelse af, at der findes underliggende strukturer, som påvirker unges valg fx geografiske og institutionelle forhold, mens socialkonstruktivismen sætter fokus på, hvordan de unge selv skaber mening og identitet gennem deres sprog og sociale relationer. Spørgeskemaundersøgelsen er derfor designet til både at afdække de strukturelle mønstre og de subjektive fortolkninger som tilsammen danner grundlaget for de unges uddannelsesvalg (Jacobsen, Lippert-Rasmussen & Nedergaard 2015; Birkler 2021).

Undersøgelsen omfatter hele angajuklassetrin (8.–10. klasse) på begge byens skoler, Atuarfik Mathias Storch og Atuarfik Jørgen Brønlund, hvilket giver et bredt og systematisk indblik i den gruppe af unge der står på tærsklen til valg af ungdomsuddannelse.

3.1 Spørgeskemaets tematiske opbygning

Spørgeskemaet er udformet med både lukkede og enkelte åbne spørgsmål og er struktureret omkring seks centrale temaer:

1. Uddannelsesplaner efter folkeskolen
 - Valg mellem efterskole, gymnasium, udvekslingsophold, erhvervsuddannelse, arbejde eller andet.
2. Ønskede uddannelsesretninger
 - Valg mellem en række erhvervsuddannelser, professions- og universitetsuddannelser, med mulighed for at vælge flere og tilføje egne forslag.
3. Ønsket uddannelsessted
 - Valg mellem Ilulissat, Nuuk, andre steder i Grønland, Danmark eller udlandet.
4. Hypotetisk valg ved flere lokale muligheder
 - Spørgsmål om, hvorvidt de unge ville tage deres uddannelse i Ilulissat, hvis der kom flere uddannelses tilbud lokalt.
5. Faktorer, der påvirker valg af uddannelse
 - Betydningen af nærhed, sprog, jobmuligheder, indkomst, interesse, kompetencer og sociale relationer.
6. Fremtidsdrømme
 - Åbent spørgsmål, hvor eleverne med egne ord beskriver, hvad de drømmer om at lave i fremtiden.

Spørgsmålene er udformet, så de både afdækker faktuelle valg (fx “Hvad vil du efter folkeskolen?”) og refleksive overvejelser (fx “Hvad er vigtigt for dig, når du vælger uddannelse?”). Denne dobbelte struktur gør det muligt at koble analysen til både motivationsteoretiske perspektiver (Super) og sociale forståelser (Bourdieu og Bandura).

3.2 Begrebsafklaring

I dette afsnit præsenteres og afgrænses de centrale begreber, der anvendes i specialet. Formålet er at tydeliggøre, hvordan begreberne forstås og anvendes i analysen. Begreberne udspringer dels af de teoretiske perspektiver, dels af spørgeskemaets formuleringer og fungerer som analytiske byggesten i fortolkningen af de unges udsagn.

Uddannelsesønsker: Begrebet uddannelsesønsker refererer til de unges umiddelbare valg, interesser og præferencer i forhold til hvilken uddannelse de ønsker at tage efter folkeskolen. Det dækker både over konkrete valg (fx efterskole, gymnasium eller erhvervsuddannelse) og over de drømme eller planer, som eleverne beskriver i spørgeskemaets åbne spørgsmål.

I specialet forstås uddannelsesønsker som et udtryk for både individuelle aspirationer og sociale påvirkninger. Ønskerne fortolkes derfor ikke som faste beslutninger men som indikatorer på, hvordan unge forestiller sig deres fremtid i en given kontekst.

Fremtidsplaner: Fremtidsplaner dækker over de unges bredere forestillinger om deres liv efter skole herunder jobønsker, bosætning og livsstil. Begrebet omfatter både realistiske og idealiserede drømme.

I analysen ses fremtidsplaner i lyset af Super's karriereteori hvor ungdomsfasen beskrives som en periode med udforskning, afprøvning og gradvis afklaring af roller og identitet (Super 1990). Fremtidsplaner forstås dermed som dynamiske processer hvor unge prøver at finde mening mellem egne interesser, familieforventninger og samfundets muligheder.

Motivation: Motivation forstås i dette speciale som de drivkræfter, både personlige og sociale der får unge til at engagere sig i skole og uddannelse.

Begrebet anvendes ikke i en snæver psykologisk forstand men som en relationel størrelse, der formes i samspil mellem den enkeltes oplevelse af mening, støtte og muligheder.

Motivation ses dermed som både indre (interesse, nysgerrighed, lyst til læring) og ydre (social anerkendelse, fremtidsmuligheder, økonomisk sikkerhed), og analyseres i sammenhæng med faktorer som familie, sprog og kultur (Deci & Ryan 2000).

Sociale relationer: Sociale relationer refererer til de forbindelser og fællesskaber, der omgiver de unge herunder familie, venner, lærere og rollemodeller.

I forlængelse af Bourdieu's begreb om social kapital forstås relationer som ressourcer der kan støtte eller begrænse den enkeltes muligheder (Wilken 2011). Samtidig trækkes på Albert Bandura's sociallæringsteori som fremhæver, at unge udvikler forståelser af sig selv og deres fremtid gennem observation, efterligning og interaktion med betydningsfulde personer (Bandura 1971).

Sociale relationer ses derfor som afgørende for hvilke uddannelsesveje de unge oplever som realistiske.

Sprog og kultur: Sprog og kultur forstås som både identitetsskabende og strukturerende faktorer i de unges uddannelsesvalg.

I en grønlandsk kontekst har sproget stor betydning for tilhørsforhold og selvtillid i uddannelsessammenhænge. Når undervisningen foregår på et andet sprog end modersmålet, kan det opleves som en barriere (Melgaard 2024). Omvendt kan det også fungere som en drivkraft for at udvikle nye kompetencer og muligheder.

Kultur forstås her som de værdier, normer og praksisser der præger de unges livsverden og som påvirker hvad der opleves som muligt og ønskværdigt.

Strukturelle rammer: De strukturelle rammer omfatter de ydre betingelser som påvirker unges uddannelsesvalg, herunder tilgængelige uddannelses tilbud, transportmuligheder, boligforhold, økonomi og vejledning.

I tråd med kritisk realisme forstås de strukturelle rammer som virkelige og handlingsbegrænsende, men samtidig som noget der fortolkes og opleves forskelligt af de unge (Birkler 2021).

I dette speciale kobles begrebet tæt til teorier om centralisering og periferi som forklarer, hvordan uddannelsesmuligheder i Grønland er geografisk ulige fordelt hvilket skaber særlige udfordringer for unge i byer som Ilulissat.

Mobilitet: Mobilitet refererer til de unges bevægelighed mellem geografiske steder i forbindelse med uddannelse, fx ønsket eller nødvendigheden af at flytte fra Ilulissat til Nuuk, Aasiaat eller Danmark.

Mobilitet forstås både som en praktisk og social proces: den indebærer konkrete flytninger, men også mentale overvejelser om at forlade kendte fællesskaber.

Begrebet relateres til forskning i Youth perspective on their future in the North Arctic (Jungsberg og Karlsdóttir, 2015), som viser hvordan unges valg om at blive eller flytte afspejler et samspil mellem tilhørsforhold, muligheder og drømme.

Lokale uddannelsestilbud: Begrebet lokale uddannelsestilbud dækker over de uddannelser, som fysisk udbydes i Ilulissat.

I dag findes blandt andet Socialpædagogisk Seminarium, men der mangler både gymnasiale og flere erhvervsrettede og videregående uddannelser.

Når begrebet anvendes i specialet, henviser det derfor til det nuværende og potentielle udbud af ungdoms- og videregående uddannelser der kan etableres lokalt med henblik på at øge tilgængeligheden og fastholde unge i byen.

Vejledningsskapital: Vejledningsskapital er et begreb udviklet af CeFU (Pless, Juul & Katznelson, 2021) og beskriver de ressourcer, unge har adgang til gennem vejledning, støtte og opmuntring i deres valgproces.

Begrebet anvendes her til at belyse, hvordan forskelle i støtte både fra familie, skole og vejledningssystem påvirker de unges motivation og beslutninger.

Vejledningsskapital forstås som en særlig form for social kapital der kan være afgørende for om unge oplever, at uddannelse er realistisk og meningsfuld.

Opsamling

De ovenstående begreber danner grundlaget for undersøgelsens teoretiske og analytiske tilgang. De fungerer som koblingsled mellem teori og empiri og gør det muligt at analysere, hvordan individuelle drømme og valg formes i et komplekst samspil mellem sociale relationer, kulturelle identiteter og strukturelle vilkår.

3.3 Etiske overvejelser

Da undersøgelsen omfatter elever under 18 år, er der taget særlige hensyn til etik og informeret samtykke.

Anonymitet: Spørgeskemaet er fuldt ud anonymt. Eleverne har ikke angivet oplysninger, der kan identificere dem som enkeltpersoner.

Frivillighed: Deltagelse var frivillig, og eleverne kunne selv vælge, om de ville svare.

Forældreinformation: Undersøgelsen omhandler ikke følsomme personlige forhold, men alene uddannelsesønsker og fremtidsplaner. Derfor er der ikke indhentet individuelt forældresamtykke. Skolerne har i stedet informeret forældrene om, at eleverne ville modtage spørgeskemaet. Denne fremgangsmåde er i overensstemmelse med gængse retningslinjer for skoleundersøgelser og sikrer, at de etiske hensyn til anonymitet, frivillighed og information er varetaget.

Generelle etiske principper:

Inden for samfundsvidenskabelig forskning fremhæver Bryman (2012) fire grundlæggende etiske principper:

- Informationskravet - deltagerne skal vide, hvad undersøgelsen handler om og hvad deres deltagelse indebærer.
- Samtykkekravet - deltagelse skal være frivillig og baseret på informeret samtykke.
- Fortroligheds- og anonymitetskravet - data skal behandles fortroligt, og enkeltpersoner må ikke kunne identificeres.
- Konsekvenskravet - undersøgelsen må ikke påføre deltagerne skade, ubehag eller uønskede konsekvenser.

Disse retningslinjer er også fremhævet i dansk videnskabsetisk litteratur (Birkler, 2021), hvor det understreges, at etik i forskning handler om respekt for deltagerens autonomi, værdighed og ret til beskyttelse.

I dette speciale er de etiske principper især væsentlige, fordi målgruppen er mindreårige. Det stiller særlige krav til, at undersøgelsen gennemføres på en måde, der sikrer elevernes tryghed og

frivillighed. Spørgeskemaet er derfor formuleret i et let tilgængeligt sprog, og deltagelsen foregik i et kendt miljø (skolen), hvilket reducerer risikoen for misforståelser eller ubehag.

Derudover er det i overensstemmelse med forskningsetiske retningslinjer for skolebaserede undersøgelser, at data kun anvendes til forskningsformål og ikke deles med tredjeparter.

3.4 Databehandling og analyse

Undersøgelsen blev gennemført blandt elever i 8., 9. og 10. klasse på Ilulissats to folkeskoler, Atuarfik Mathias Storch og Atuarfik Jørgen Brønlund. Samlet set udgør målgruppen omkring 169 elever, hvoraf 77 elever deltog i spørgeskemaundersøgelsen. Det svarer til en svarprocent på cirka 46 %.

Svarprocenten vurderes som tilfredsstillende i en skolekontekst, hvor deltagelse var frivillig og spørgeskemaet blev udfyldt i skoletiden. Da begge skoler og alle klassetrin i angaju afdelingen har deltaget, anses undersøgelsen for at give et solidt og troværdigt billede af de unges ønsker og fremtidsplaner i Ilulissat.

I vurderingen af undersøgelsens validitet lægges vægt på, om de indsamlede svar giver et dækkende billede af det fænomen, der undersøges; unges uddannelsesønsker og fremtidsplaner. Spørgsmålene er udformet med fokus på klarhed og relevans for målgruppen (Bryman 2016) og kombinationen af både lukkede og enkelte åbne spørgsmål har haft til formål at gøre undersøgelsen både overskuelig og meningsfuld for eleverne. Kombinationen af disse spørgsmål styrker undersøgelsens indre validitet, da de åbne svar giver mulighed for at supplere de kvantitative tendenser med eksempler på elevernes egne formuleringer (Brinkman & Tanggaard 2015).

De lukkede spørgsmål udgør hoveddelen af datagrundlaget og er behandlet kvantitativt gennem optælling og frekvensfordelinger. Denne form for analyse gør det muligt at identificere de mest fremtrædende mønstre og tendenser i elevernes svar og dermed skabe overblik over, hvordan de unge i Ilulissat fordeler sig på forskellige uddannelsesplaner, ønsker, og prioriteringer. Disse resultater danner hovedgrundlaget for analysen, hvor de sættes i relation til de teoretiske perspektiver.

De åbne spørgsmål havde til formål at give eleverne mulighed for kort at beskrive deres egne drømme eller ønskede erhverv fx “pilot”, “politi” eller “arbejde med børn”. Besvarelserne var dog

hovedsageligt korte og konkrete og de egner sig derfor ikke til en dybere tematisk analyse. De åbne svar er i stedet brugt som et illustrativt supplement, der giver et billede af de unges egne ord og understøtter de mønstre, der fremkommer af de lukkede spørgsmål. Denne tilgang er hensigtsmæssig når man ønsker at fastholde elevernes stemmer, men samtidig anerkender begrænsningen i materialets omfang (Bryman, 2016).

Undersøgelsen gør ikke krav på statistisk generalisering til hele Grønland, men har en analytisk generaliserbarhed hvor resultaterne kan bidrage med indsigter og forståelser, der potentielt er relevante for andre grønlandske byer med lignende geografiske, sproglige og uddannelsesmæssige vilkår (Rønn 2011).

Samlet set kan denne tilgang beskrives som en kvantitativ spørgeskemaundersøgelse med kvalitative elementer, hvor de åbne svar primært bidrager som illustrative eksempler. Ved at kombinere de to typer data kan analysen belyse både hvad de unge svarer og hvordan de udtrykker deres fremtidsønsker. Dette svarer til en fortolkende tilgang, hvor data ikke kun forstås som målinger, men også som udtryk for sociale og kulturelle meningsdannelser (Bryman, 2016; Brinkmann & Tanggaard, 2015).

Oversigt: sammenhæng mellem forskningsspørgsmål og spørgeskemaets temaer

Forskningsspørgsmål	Spørgeskemaets temaer
1. Hvilke uddannelsesønsker og fremtidsplaner giver unge i Ilulissat udtryk for?	(1) Uddannelsesplaner efter folkeskolen, (2) ønskede uddannelsesretninger, (6) fremtidsdrømme
2. Hvilke faktorer påvirker de unges valg?	(5) Faktorer, der påvirker valg af uddannelse
3. Hvordan kan de unges ønsker forstås i lyset af teorier om uddannelsesvalg, motivation og sociale påvirkninger?	Samlet analyse af alle temaer (især 2, 5 og 6)

4. Hvilke implikationer har undersøgelsens resultater for udviklingen af lokale uddannelsesstilbud i Ilulissat?	(3) Ønsket uddannelsessted, (4) hypotetisk valg ved flere lokale muligheder, samt kobling til de øvrige temaer
---	--

3.5 Metodekritik

Spørgeskemaundersøgelsen har flere styrker. Den omfatter hele angaju-trinnet på begge skoler i Ilulissat, hvilket giver en høj grad af dækningsgrad og repræsentativitet. Kombinationen af lukkede og åbne spørgsmål gør det muligt både at identificere kvantitative mønstre og at inddrage de unges egne stemmer.

Samtidig er der også begrænsninger. Spørgeskemaer giver ikke samme dybde som kvalitative interviews og der kan være risiko for, at nogle elever har misforstået spørgsmål eller svaret hurtigt uden refleksion. Anonymiteten gør det heller ikke muligt at følge op på enkelt svar eller analysere forskelle mellem køn og alder. Endelig er resultaterne kontekstafhængige: De siger noget om Ilulissat og de deltagende årgange, men kan ikke uden videre generaliseres til hele Grønland.

Desuden kan teoretiske perspektiver som Bourdieus habitus og Banduras sociale læring være vanskelige at afdække fuldt ud gennem spørgeskemaer, da de forudsætter indsigt i de unges baggrund og interaktioner. Til gengæld giver de anvendte spørgsmål et solidt grundlag for at analysere tendenser i motivation, drømme og strukturelle barrierer, som kan sættes i relation til de nævnte teorier.

Kombinationen af kvantitativ og kvalitativ tilgang indebærer desuden metodiske udfordringer. Når to forskellige datatyper integreres, opstår der en risiko for, at den ene dominerer fortolkningen eller at komplekse kvalitative udsagn reduceres til for simple kategorier. I dette speciale er der derfor lagt vægt på, at de kvalitative svar ikke blot understøtter de kvantitative tendenser, men bidrager med selvstændig forståelse af de unges oplevelser og meningsskabelse. Denne balancering styrker analysens troværdighed og sikrer, at både mønstre og nuancer får plads i fortolkningen.

3.6 Specialets opbygning

Specialet er struktureret, så det følger en logisk og sammenhængende opbygning fra problemidentifikation til konklusion. Formålet med denne opbygning er at skabe en tydelig rød tråd mellem problemformuleringen, den anvendte metode, det videnskabsteoretiske grundlag, de teoretiske perspektiver og analysen af undersøgelsens resultater.

Arbejdet bevæger sig således fra det indledende og kontekstuelle niveau mod det analytiske og fortolkende niveau, hvor de unges perspektiver undersøges og sættes i relation til eksisterende teori og viden om uddannelsesvalg i Ilulissat.

Kapitel 1: Indledning

Indledningen præsenterer specialets overordnede tema, baggrund og formål. Her introduceres konteksten for undersøgelsen og den generelle problemstilling, der danner udgangspunkt for det videre arbejde. Indledningen fungerer samtidig som en rammesætning for læseren, hvor det tydeliggøres, hvorfor emnet er relevant både samfundsmæssigt og forskningsmæssigt, og hvordan det relaterer sig til den aktuelle uddannelsespolitiske debat i Grønland.

Kapitel 2: Problemfelt

I dette kapitel præsenteres den samfundsmæssige og lokale kontekst for specialet mere indgående. Kapitlet belyser de udfordringer og muligheder, som unge i Ilulissat står over for i forbindelse med valg af uddannelse.

Herefter gennemgås specialets forskningsmæssige relevans, problemformulering, forskningsspørgsmål og afgrænsning. Disse underafsnit præciserer, hvad undersøgelsen søger at belyse, og hvilke grænser der er sat for dens omfang.

Kapitel 3: Metodisk tilgang

Det tredje kapitel beskriver undersøgelsens metodiske grundlag og de valg, der ligger bag den empiriske tilgang. Her præsenteres spørgeskemaundersøgelsen, som er gennemført blandt elever i

8., 9. og 10. klasse i Ilulissat. Kapitlet redegør for, hvordan undersøgelsen er tilrettelagt, hvordan data er behandlet og analyseret, samt hvilke etiske overvejelser der har været centrale i arbejdet med børn og unge under 18 år.

Kapitlet indeholder desuden en begrebsafklaring, hvor de centrale begreber, som anvendes i specialet, herunder uddannelsesønsker, fremtidsplaner, motivation, sociale relationer og strukturelle rammer som defineres og sættes i relation til de anvendte teorier. Dette afsnit har til formål at tydeliggøre, hvordan begreberne forstås og operationaliseres i undersøgelsen.

Afslutningsvis rummer kapitlet en metodekritisk refleksion, hvor styrker og begrænsninger ved undersøgelsen diskuteres. Herefter præsenteres specialets samlede struktur for at give læseren et overblik over, hvordan de efterfølgende kapitler hænger sammen og bygger oven på hinanden.

Kapitel 4: Videnskabsteoretisk udgangspunkt

I dette kapitel redegøres for specialets videnskabsteoretiske position. Udgangspunktet kombinerer elementer fra kritisk realisme og socialkonstruktivisme.

Kritisk realisme bidrager med en forståelse af, at virkeligheden eksisterer uafhængigt af individet, men at den kun kan erkendes gennem sociale og kulturelle fortolkninger. Socialkonstruktivismen tilføjer et perspektiv på, hvordan viden og mening skabes gennem sprog, kultur og sociale interaktioner.

Kapitlet danner dermed den erkendelsesmæssige ramme for, hvordan empiri og teori forstås og fortolkes i analysen, og understreger, at specialet søger at kombinere forståelsen af strukturelle forhold med de unges egne oplevelser og fortællinger.

Kapitel 5: Teoretisk ramme

Dette kapitel præsenterer de centrale teorier, som anvendes til at analysere og forstå de unges uddannelsesønsker og fremtidsplaner.

Teorierne er opdelt i tre niveauer:

På individniveau inddrages Super's karriereteori, som ser uddannelsesvalg som en del af en livslang udviklingsproces hvor unge afprøver roller og identiteter. Teorien bidrager til at forstå, hvordan de

unge i Ilulissat udvikler deres selvopfattelse og fremtidsforestillinger i overgangsfasen mellem skole og ungdomsuddannelse.

På socialt niveau anvendes Pierre Bourdieus begreber om habitus, social og kulturel kapital til at belyse hvordan familie, netværk og sociale miljøer påvirker de unges forestillinger om uddannelse. Her inddrages desuden Albert Bandura's sociallæringsteori, som forklarer, hvordan rollemodeller og sociale interaktioner spiller en central rolle i unges læring og valgprocesser.

På strukturelt niveau inddrages teorier om centralisering og periferi i uddannelsessystemet, som sætter fokus på de geografiske og samfundsmæssige rammer for unges muligheder i Grønland. Perspektivet belyser hvordan placeringen af uddannelsesstilbud og de nødvendige flytninger mellem byer påvirker de unges oplevelse af tilgængelighed og valg.

Kapitlet afsluttes med en samlet teoretisk ramme, hvor de tre niveauer sammenkobles og danner grundlag for analysen. Her introduceres den selvudviklede puslespilsmodel som illustrerer, hvordan individuelle aspirationer, sociale relationer, sproglige og kulturelle vilkår, strukturelle rammer og mobilitet tilsammen former de unges uddannelsesønsker og fremtidsplaner i Ilulissat.

Kapitel 6: Analyse

I analysen præsenteres og fortolkes resultaterne af spørgeskemaundersøgelsen blandt elever i 8., 9. og 10. klasse i Ilulissat. Analysen er tematisk opbygget omkring de faktorer, der påvirker unges uddannelsesvalg og fremtidsplaner: individuelle aspirationer, sociale og kulturelle relationer, sproglige forhold, strukturelle rammer og geografisk mobilitet.

Ved at koble de empiriske resultater til den teoretiske ramme undersøges hvordan de unges ønsker og drømme formes i samspil mellem individuelle, sociale og strukturelle niveauer. Super's karriereteori anvendes til at belyse de unges selvopfattelse og fremtidsforestillinger, Bourdieus og Banduras teorier til at forstå familiens og netværkets betydning, og center-periferi perspektivet til at forklare de geografiske vilkår for uddannelsesvalg i Grønland.

Kapitlet afsluttes med en samlet syntese, der sammenfatter de vigtigste tendenser og peger på, hvordan de unges stemmer kan bidrage til udviklingen af lokale uddannelsesstilbud i Ilulissat.

Kapitel 7: Diskussion

Diskussionskapitlet samler trådene mellem teori, empiri og metode og sætter resultaterne fra analysen i perspektiv. Her diskuteres hvordan de unges uddannelsesønsker og fremtidsplaner kan forstås i lyset af de anvendte teoretiske perspektiver og i relation til eksisterende forskning om uddannelsesvalg i Grønland og andre arktiske områder.

Kapitlet tager afsæt i de centrale temaer der fremkom i analysen: unges motivation og selvforståelse, familiens og netværkets betydning, sproglige og kulturelle forhold samt de strukturelle rammer, der præger adgangen til uddannelse i perifere områder. Gennem diskussionen sættes resultaterne i relation til teorierne af Super, Bourdieu, Bandura og center-periferi perspektivet som tilsammen belyser spændingsfeltet mellem individuelle aspirationer og strukturelle begrænsninger.

Derudover diskuteres de praktiske og uddannelsespolitiske implikationer af undersøgelsen. Her fokuseres på, hvordan resultaterne kan anvendes til at styrke arbejdet med uddannelsesplanlægning og vejledning i Grønland, særligt i byer som Ilulissat hvor geografien udgør en central barriere. Kapitlet rejser spørgsmål om hvordan vejledningssystemet kan udvikles, hvordan lokale rollemodeller kan inddrages og hvordan nye uddannelses tilbud kan tilpasses de unges behov og drømme.

Endelig reflekteres der over undersøgelsens metodiske styrker og begrænsninger, herunder spørgeskemaets muligheder og begrænsninger i forhold til at indfange dybere fortællinger om de unges valg og oplevelser. Denne refleksion peger samtidig på behovet for yderligere forskning, fx gennem kvalitative interviews eller komparative studier i andre grønlandske byer.

Kapitlet danner dermed overgangen til konklusionen hvor de væsentligste resultater samles og specialets bidrag til forståelsen af unges uddannelsesvalg i Grønland sammenfattes

Kapitel 8: Konklusion

Konklusionen samler specialets vigtigste resultater og besvarer den overordnede problemformulering. Her sammenfattes, hvordan unges uddannelsesønsker i Ilulissat formes af et samspil mellem individuelle aspirationer, sociale relationer og strukturelle rammer. Kapitlet

præsenterer hovedpointerne fra analysen, peger på de uddannelsespolitiske implikationer og giver et perspektiv på, hvordan unges stemmer kan anvendes i udviklingen af lokale uddannelses tilbud.

Kapitel 9: Perspektivering

Perspektiveringskapitlet sætter specialets resultater ind i en bredere forskningsmæssig og samfundsmæssig sammenhæng. Her diskuteres, hvordan undersøgelsens konklusioner kan anvendes i den videre udvikling af uddannelsespolitik og praksis i Grønland, samt hvilke muligheder der er for fremtidig forskning. Kapitlet peger samtidig på, hvordan unges stemmer kan bidrage til en mere retfærdig og lokalt forankret uddannelsesudvikling.

3.7 Sammenfatning af metode

Dette kapitel har præsenteret den metodiske tilgang, som ligger til grund for specialet.

Undersøgelsen bygger på et spørgeskema rettet mod elever i 8., 9. og 10. klasse i Ilulissat og kombinerer både kvantitative og kvalitative elementer for at give en nuanceret forståelse af de unges uddannelsesønsker og fremtidsplaner. Den kvantitative del muliggør identifikation af overordnede mønstre, mens de kvalitative svar giver indblik i de personlige overvejelser og fortolkninger bag valgene.

Metoden er valgt, fordi den understøtter specialets formål: at belyse, hvordan unge selv forstår deres muligheder i en kontekst præget af geografiske og strukturelle begrænsninger. Samtidig afspejler den specialets videnskabsteoretiske ståsted, hvor kritisk realisme og socialkonstruktivisme kombineres for at indfange både de ydre strukturer og de subjektive meningsdannelser.

Kapitel 3 har dermed lagt grundlaget for den videre analyse, hvor resultaterne fra spørgeskemaet fortolkes i lyset af den teoretiske ramme og sættes ind i en bredere samfundsmæssig kontekst.

4. Videnskabsteoretisk udgangspunkt

I dette afsnit beskrives det videnskabsteoretiske indstilling for specialet. Videnskabsteori beskæftiger sig med grundlæggende spørgsmål om hvad viden er, hvordan den skabes, og hvordan vi kan forstå sammenhængen mellem menneske, samfund og virkelighed (Rønn, 2011).

Formålet med dette afsnit er at redegøre for, hvilken erkendelsesposition specialet tager udgangspunkt i og hvordan denne position påvirker måden, hvorpå undersøgelsen er tilrettelagt og fortolket.

I dette speciale er udgangspunktet en kombination af to videnskabsteoretiske retninger: kritisk realisme og socialkonstruktivismen.

De to retninger kan ved første øjekast virke modsætningsfulde, men i denne sammenhæng supplerer de hinanden, idet de tilsammen gør det muligt både at forstå de strukturelle rammer, som påvirker unges uddannelsesvalg, og de subjektive fortolkninger, som de unge selv formulerer gennem deres oplevelser, sprog og sociale sammenhænge.

4.1 Kritisk realisme

Kritisk realisme er en videnskabsteoretisk position, som blev udviklet af Roy Bhaskar i 1970'erne.

Den tager udgangspunkt i, at der eksisterer en virkelighed uafhængigt af vores erkendelse, men at vores adgang til denne virkelighed altid er begrænset og formidlet gennem sociale og kulturelle processer (Jacobsen, M.H. 2015).

Kritisk realisme bygger på en tredelt forståelse af virkeligheden:

- Det empiriske niveau, hvor fænomener opleves og erfares af mennesker.
- Det faktiske niveau, hvor begivenheder finder sted, uanset om de observeres eller ej.
- Det dybe (reale) niveau, hvor underliggende strukturer, mekanismer og betingelser påvirker, hvordan fænomener fremtræder (Jacobsen, M.H. 2015).

I dette speciale betyder det, at de unges uddannelsesvalg ikke blot forstås som individuelle beslutninger men som noget, der formes i samspil med samfundsmæssige og strukturelle forhold, fx geografiske afstande, adgang til uddannelser, sprogpolitik og social arv. Disse forhold udgør en

virkelighed som påvirker de unges handlemuligheder, men som ikke altid er direkte synlig i deres udsagn.

Den kritisk realistiske tilgang gør det dermed muligt at forstå de unges udsagn som et udtryk for både erfaringer på det empiriske niveau og påvirkninger fra dybereliggende strukturer.

Som forsker handler det derfor ikke kun om at beskrive hvordan de unge oplever deres situation, men også om at identificere de bagvedliggende mekanismer, der kan forklare, hvorfor bestemte mønstre opstår, fx hvorfor nogle unge oplever begrænsede uddannelsesmuligheder, mens andre ser flere veje åbne for sig.

4.2 Socialkonstruktivisme

Hvor kritisk realisme beskæftiger sig med samspillet mellem struktur og virkelighed, sætter socialkonstruktivismen fokus på, hvordan mennesker skaber virkelighed gennem sprog, kultur og sociale interaktioner (Birkler, J. 2021).

Socialkonstruktivismen tager udgangspunkt i, at viden ikke er objektiv, men konstrueres i sociale processer. Det betyder, at de unges uddannelsesønsker og fremtidsplaner ikke skal forstås som enkle afspejlinger af en ydre virkelighed, men som sociale konstruktioner der formes gennem de unges samspil med deres omgivelser, familie, venner, lærere og den lokale kultur i Ilulissat.

Som forsker betyder det, at man må interessere sig for hvordan de unge taler om deres fremtid, hvilke ord og udtryk de bruger og hvilke værdier og forestillinger der ligger bag.

Sproget bliver dermed ikke blot et redskab til at beskrive virkeligheden men en central del af, hvordan virkeligheden bliver til i social forstand (Birkler, J. 2021).

Socialkonstruktivismen bidrager således med et fortolkende og meningsorienteret perspektiv på dataindsamlingen. Når eleverne fx i spørgeskemaet beskriver, at de ønsker at *“blive tæt på familien”* eller *“tage en uddannelse, hvor man kan få et godt arbejde”*, afspejler disse udsagn både personlige ønsker og de sociale og kulturelle værdier der præger lokalsamfundet.

4.3 Sammenhæng mellem de to perspektiver

Kombinationen af kritisk realisme og socialkonstruktivisme skaber en nuanceret forståelsesramme for dette speciale.

Kritisk realisme giver mulighed for at anerkende de samfundsmæssige og strukturelle forhold som eksisterer uafhængigt af individet, fx centralisering af uddannelsesstilbud og geografisk mobilitet.

Socialkonstruktivismen bidrager derimod med et blik for hvordan disse forhold fortolkes og opleves af de unge selv i deres hverdagsliv.

De to perspektiver forenes i en erkendelse af, at virkeligheden både er noget der eksisterer, og noget der skabes gennem menneskers forståelse og sprog.

Denne kombination gør det muligt at undersøge hvordan sociale strukturer påvirker de unges handlemuligheder samtidig med at de unges egne fortolkninger gives en central stemme i analysen.

4.4 Opsamling

Det videnskabsteoretiske udgangspunkt for specialet kan dermed beskrives som en fortolkende tilgang, hvor forståelsen af virkeligheden både rummer objektive og subjektive dimensioner.

Kritisk realisme bidrager med en forståelse af de samfundsmæssige mekanismer der påvirker unges uddannelsesvalg, mens socialkonstruktivismen giver mulighed for at indfange de unges egne oplevelser, meninger og fortolkninger.

Sammen skaber de to retninger et grundlag for at analysere hvordan unges drømme og valg i Ilulissat formes i mødet mellem struktur og subjektivitet, mellem de rammer som omgiver dem og de betydninger, de selv tillægger deres fremtid.

5. Teoretisk ramme

Dette kapitel præsenterer de teoretiske perspektiver, der danner rammen for analysen af unges uddannelsesønsker og fremtidsplaner i Ilulissat. Teorierne er valgt for at belyse fænomenet på tre niveauer: det individuelle, det sociale og det strukturelle. Samlet set giver de mulighed for at forstå, hvordan unges uddannelsesvalg formes i spændingsfeltet mellem personlige motivationer, sociale baggrunde og de institutionelle rammer i uddannelsessystemet.

5.1 Individniveau: Motivation og uddannelsesvalg

På individniveau inddrages Super's teori om karriereudvikling, som bidrager til at forstå, hvordan unge i Ilulissat danner og afprøver deres fremtidsforestillinger i spændingsfeltet mellem drømme, selvopfattelse og strukturelle begrænsninger

Super's Career Development Theory

Donald E. Super (1980) betragtes som en af de mest indflydelsesrige teoretikere inden for karriereudvikling og uddannelsesvalg. Hans teori om Career Development bygger på den grundlæggende antagelse, at karrierevalg og erhvervsidentitet udvikles gennem hele livet og at uddannelsesvalg derfor må forstås som en del af individets livslange proces med at skabe sammenhæng mellem selvopfattelse og livsrolle.

Ifølge Super opfatter individet sig selv gennem en række livsroller fx som elev, barn, arbejdstager og borger som tilsammen danner den personlige identitet; *"the combination and sequence of roles played by a person during the course of a lifetime"* (Super 1980, s. 282). Uddannelsesvalg bliver i denne optik et udtryk for hvordan den unge forsøger at realisere sin selvopfattelse i en konkret social og kulturel kontekst. Teorien lægger vægt på, at karriereudvikling ikke blot handler om at finde et erhverv, men om at skabe et meningsfuldt livsforløb hvor arbejde, fritid, familie og samfund indgår i et helhedsbillede.

Super opdeler karriereudviklingen i fem hovedfaser, som hver repræsenterer bestemte udviklingsopgaver:

1. Growth (barndom, op til ca. 14 år) – hvor individet udvikler grundlæggende selvforståelse, interesser og værdier.
2. Exploration (ca. 15–24 år) – hvor den unge afprøver roller, udforsker muligheder og begynder at træffe valg om uddannelse og erhverv.
3. Establishment (ca. 25–44 år) – hvor individet søger stabilitet og etablerer sig i karriere og voksenliv.
4. Maintenance (ca. 45–64 år) – hvor man fastholder og justerer sin position.
5. Decline (65 år og frem) – hvor fokus flyttes mod afvikling og nye livsroller.

For dette speciales formål er det især exploration-fasen (15–24 år), der er relevant. Her udvikler unge deres første realistiske forestillinger om fremtiden og begynder at forbinde deres interesser, værdier og evner med bestemte uddannelsesretninger. Denne fase er præget af både eksperimentering og usikkerhed, hvor unge søger information, vejledning og støtte i deres sociale omgivelser.

Et centralt element i Super's teori er samspillet mellem det personlige og det situationelle. Han pointerer, at individets karrierevalg formes af både indre forudsætninger og de ydre vilkår, man lever under: "*The decision points of a life career reflect encounters with a variety of personal and situational determinants [...] geographic, historic, social, and economic conditions*" (Super, 1980, s. 295). Det betyder, at valg aldrig træffes i et tomrum, men i mødet mellem individuelle aspirationer og strukturelle rammer.

Set i en grønlandsk kontekst betyder det, at unges karriereudvikling må forstås i sammenhæng med de geografiske og sociale forhold, de vokser op i. Når unge i Ilulissat skal vælge uddannelse, sker det i spændingsfeltet mellem personlige drømme, lokale muligheder og de strukturelle begrænsninger der præger uddannelsessystemet. Super's teori giver dermed et værdifuldt perspektiv på hvordan unges uddannelsesvalg både afspejler deres selvopfattelse og de ydre betingelser, de må navigere i.

Mange unge står her i en situation, hvor deres muligheder for at "afprøve roller" er geografisk begrænsede. Når de fleste gymnasiale og videregående uddannelser ligger i Nuuk eller andre byer betyder det, at overgangen fra exploration til egentligt valg ofte kræver flytning væk fra familie og netværk. Denne strukturelle udfordring kan skabe en oplevelse af afstand mellem drømme og realitet.

Super understreger, at uddannelsesvalg er tæt forbundet med selvkonceptet, den unges opfattelse af sig selv og sine evner. Hvis omgivelserne (familie, skole, vejledning) giver positive erfaringer og realistisk støtte, kan den unge udvikle et stærkt selvkoncept og tro på, at drømme kan realiseres. Omvendt kan manglende støtte og begrænsede muligheder føre til, at den unge nedtoner sine ambitioner og vælger det, der opleves som muligt snarere end ønskeligt.

Self-Determination Theory (Deci & Ryan)

Deci og Ryan's Self-Determination Theory (2000) giver et psykologisk perspektiv på motivation, som supplerer Super's karriereudviklingsteori. Teorien tager udgangspunkt i, at menneskelig motivation formes af tre grundlæggende psykologiske behov: autonomi, kompetence og tilhørsforhold. Når disse behov imødekommes, udvikler individet indre motivation, dvs. engagement og lyst til læring, der udspringer af personlig interesse og mening.

Omvendt kan ydre motivation fx pres, belønning eller sociale forventninger føre til mere overfladisk eller ustabil motivation. I en uddannelseskontekst betyder det, at elevernes oplevelse af medbestemmelse, støtte og anerkendelse har afgørende betydning for deres lyst til at tage en uddannelse.

Set i relation til dette speciale bidrager Deci & Ryan's teori til at forstå, hvordan de unges motivation i Ilulissat påvirkes af både indre drivkræfter (fx interesse, selvopfattelse) og ydre betingelser (fx geografi, sprog, familie og muligheder). Teorien giver dermed et redskab til at analysere hvorfor nogle unge fastholder en stærk uddannelsesmotivation trods begrænsede lokale tilbud, mens andre mister engagementet når deres behov for autonomi, kompetence og tilhørsforhold ikke bliver understøttet.

I denne optik bliver de unges svar i spørgeskemaundersøgelsen om ønsket om at blive i nærmiljøet, finde et arbejde tæt på familie, eller tage en uddannelse i Nuuk udtryk for netop denne proces; et forsøg på at forene egne drømme med de muligheder, omgivelserne giver. Super's teori gør det muligt at forstå de unges valg som en del af deres identitetsudvikling, hvor karriere og livsplan ikke kan adskilles fra den sociale og geografiske virkelighed de er en del af.

5.2 Socialt niveau: Familie, netværk og kulturel kapital

Udover individuelle faktorer som motivation og selvopfattelse spiller de sociale og kulturelle omgivelser en afgørende rolle for unges uddannelsesvalg. Familie, venner, rollemodeller og sproglige miljøer påvirker ikke blot, hvilke uddannelser de unge kender til, men også hvilke de oplever som realistiske og meningsfulde. Uddannelsesvalg kan derfor ikke forstås isoleret fra de sociale sammenhænge, de unge indgår i.

Dette afsnit præsenterer Pierre Bourdieus sociologiske teori om habitus, kapital og felt, som giver et teoretisk grundlag for at forstå, hvordan social baggrund, erfaringer og netværk former unges handlemuligheder. Derudover inddrages Banduras teori om social læring for at belyse, hvordan rollemodeller og sociale relationer bidrager til motivation og karriereforestillinger. Sammen giver disse perspektiver indsigt i, hvordan unges uddannelsesvalg i Ilulissat præges af både strukturelle ressourcer og sociale påvirkninger.

Pierre Bourdieu: Habitus, kapital og felt

For at forstå, hvordan sociale og kulturelle forhold påvirker unges uddannelsesvalg, er Pierre Bourdieus sociologiske begrebsapparat centralt. Bourdieu (Prieur 2006; Wilken 2011) betragter individets handlinger og valg som formet af de sociale strukturer, det er en del af. Han introducerer tre nøglebegreber; habitus, kapital og felt, som tilsammen giver et teoretisk grundlag for at analysere, hvordan social baggrund og kulturelle erfaringer skaber forskelle i menneskers handlemuligheder.

Habitus betegner de varige dispositioner, værdier og opfattelser, som formes gennem opvækst, uddannelse og sociale erfaringer. Som Prieur (2006) formulerer det, er "*habitus et system af varige og overførbare dispositioner, som fungerer som principper for generering og strukturering af praksisser og forestillinger.*" Det betyder, at habitus ikke blot handler om vaner, men om de indlejrede erfaringer, der styrer hvad der opleves som naturligt, realistisk eller muligt. I relation til uddannelse betyder det, at unge ofte orienterer sig mod uddannelsesveje, der stemmer overens med de erfaringer og forventninger, de har med hjemmefra. Habitus er dermed med til at forklare, hvorfor nogle elever finder uddannelse meningsfuld og opnåelig, mens andre oplever afstand til uddannelsessystemet.

Bourdieu beskriver desuden tre hovedformer for kapital:

1. Økonomisk kapital - adgang til materielle ressourcer som indkomst og bolig, der kan lette adgangen til uddannelse.
2. Kulturel kapital - viden, sproglige færdigheder og uddannelsesmæssige erfaringer, som ofte tilegnes i familien og anerkendes i uddannelsessystemet.
3. Social kapital - de netværk og relationer, der kan give støtte, information og muligheder.

Disse kapitalformer kan omdannes til hinanden og fungerer som symbolsk magt i det, Bourdieu kalder feltet; et socialt rum, hvor forskellige aktører konkurrerer om anerkendelse og position. Wilken (2011) beskriver felter som *“sociale rum, hvor aktører med forskellig kapital kæmper om definitionen af, hvad der er værdifuldt.”* Dette gør det muligt at forstå, hvordan uddannelsessystemet fungerer som et felt, hvor bestemte former for kapital – fx boglig viden og dansksproglig kompetence værdsættes mere end andre. For unge i Grønland, hvor familiebaggrunde og sproglige ressourcer varierer meget, betyder dette at nogle elever møder skolen med en kapital, der stemmer bedre overens med systemets krav end andre.

Anvendt på konteksten i Ilulissat kan Bourdieus teori belyse, hvordan forskelle i forældres uddannelsesniveau, sproglige kompetencer og adgang til rollemodeller påvirker de unges oplevelse af, hvad der er realistiske valg. For elever fra familier uden uddannelsestradition kan det være vanskeligt at oversætte egne drømme til konkrete valg, mens andre med stærkere kulturel og social kapital har lettere ved at navigere i systemet og se videre uddannelse som en naturlig del af livet.

Dette perspektiv kobles i specialet også til vejledning og rollemodeller, hvor Bourdieus begreb om social kapital kan belyse betydningen af relationer til lærere, venner og andre voksne. I byer som Ilulissat, hvor kendskabet til lokale forbilleder spiller en stor rolle, kan netop sociale relationer være en afgørende ressource, men også en begrænsning, hvis de ikke åbner for nye muligheder.

Bourdieu giver således et teoretisk sprog til at forstå, hvordan sociale strukturer og erfaringer former de unges uddannelsesvalg, ikke som individuelle mangler men som resultatet af en social arv og et kulturelt system, hvor nogle ressourcer anerkendes mere end andre.

Netværk og rollemodeller

Ud over Bourdieus begreber om social og kulturel kapital kan unges uddannelsesvalg også belyses gennem teorier om læring og social påvirkning. Her er Albert Banduras socialkognitive læringsteori (Eccles & Wigfield, 2002) særligt relevant fordi den peger på, at mennesker i høj grad udvikler adfærd, værdier og ambitioner gennem observation af andre. Ifølge Bandura lærer vi ikke alene gennem direkte erfaring, men også ved at iagttage andres handlinger og konsekvenserne af dem. Dette kaldes modellæring (observational learning).

I en uddannelsesmæssig kontekst betyder det, at rollemodeller fx forældre, lærere, ældre elever eller personer i lokalsamfundet, kan have en afgørende betydning for unges motivation og forventninger til deres egen fremtid. Når unge ser andre lykkes med at tage en uddannelse eller få et spændende job, øges deres self-efficacy, altså troen på egne evner til at kunne lykkes i lignende situationer. Omvendt kan fraværet af rollemodeller eller eksponering for negative erfaringer skabe lavere selvtillid og færre forventninger til egne muligheder.

Dette perspektiv kan kobles direkte til Bourdieus teori. Hvor Bourdieu fokuserer på de strukturelle rammer og de ressourcer, som unge har adgang til gennem deres sociale kapital, peger Bandura på den psykologiske proces, der finder sted, når de unge observerer, vurderer og efterligner adfærd i deres omgivelser. De to teorier komplementerer dermed hinanden: Bourdieu forklarer hvorfor nogle unge har lettere adgang til ressourcer og støtte, mens Bandura forklarer hvordan denne adgang faktisk påvirker deres motivation og læring.

I små samfund som Ilulissat bliver dette samspil særligt tydeligt. De fleste unge vokser op i tætte sociale netværk, hvor mange kender hinanden, og hvor lokale rollemodeller kan have stor indflydelse. Lærere, trænere, søskende og personer i lokalsamfundet fungerer ofte som de primære pejlemærker for, hvad der opleves som realistiske og anerkendte livsveje. Hvis disse rollemodeller selv har gennemført en uddannelse, kan de fungere som kraftfulde eksempler, der åbner de unges horisont. Men i lokalsamfund med få højtuddannede kan fraværet af sådanne forbilleder føre til, at visse uddannelsesveje slet ikke indgår i de unges forestillingsverden.

Dette bekræftes af tidligere forskning i grønlandsk og nordisk arktisk kontekst (Jungsberg & Karlsdóttir 2015) påpeger, at unge i rurale og arktiske områder ofte baserer deres fremtidsdrømme på de erhverv, de kender fra nærmiljøet fx fiskeri, transport, service og håndværk. Det betyder, at sociale netværk både kan være en ressource og en begrænsning: de kan styrke tilhørsforholdet og skabe motivation, men også indsnævre perspektiverne, hvis de ikke rummer mangfoldige forbilleder.

I Grønland spiller vejledning og skolemiljø desuden en central rolle som supplement til familiens og lokalsamfundets netværk. CeFU's rapport *Uddannelsesvalg, vejledning og karrierelæring i et ungeperspektiv* (Pless, Juul & Katznelson, 2021) fremhæver, at unge med svag social kapital har særligt behov for professionelle voksne, der kan introducere dem til nye muligheder og skabe

forbindelser mellem deres interesser og de uddannelsesveje, der findes. I fraværet af en sådan støtte risikerer vejledningen at blive reproduktiv frem for frigørende, dvs. at den bekræfter eksisterende mønstre frem for at udvide de unges handlemuligheder.

Set i relation til specialets fokus viser dette, at relationer og netværk i Ilulissat udgør en central forklaringsfaktor for unges uddannelsesvalg. Det er gennem de sociale interaktioner, at de unge udvikler deres forståelse af, hvad uddannelse betyder, og hvilke fremtidsveje der overhovedet er mulige. I kombination med Bourdieus kapitalbegreber giver Banduras teori således en mere dynamisk forståelse af, hvordan læring og motivation ikke kun er individuelt betinget, men socialt skabt og vedligeholdt.

Dette perspektiv får særlig relevans i analysen af de unges udsagn og spørgeskemasvar, hvor relationer til familie, venner og lærere ofte nævnes som væsentlige faktorer. Det understreger, at uddannelsesvalg ikke blot er en individuel beslutning, men et socialt forankret projekt, der formes i et komplekst netværk af påvirkninger, forventninger og rollemodeller.

5.3 Strukturelt niveau: Geografi, centralisering og periferi

For at forstå unges uddannelsesvalg i en grønlandsk kontekst er det nødvendigt at se på de strukturelle forhold, der præger deres muligheder. Adgangen til uddannelse i Grønland er stærkt påvirket af geografiske forhold, befolkningsspredning og centralisering af uddannelsesinstitutioner. Dette betyder, at de unges valg ikke alene afhænger af motivation og sociale ressourcer, men i høj grad også af hvor de bor, og hvilke uddannelser der findes i deres nærmiljø.

Centralisering og periferi i uddannelsessystemet

Teoretisk kan denne problematik belyses gennem begreberne center og periferi. Center-periferi perspektivet beskriver hvordan ressourcer, institutioner og beslutningskraft ofte koncentrerer i bestemte geografiske centre, mens perifere områder oplever begrænset adgang til de samme muligheder (Andersen 2013). I uddannelsessammenhæng betyder det, at byer som Nuuk fungerer som det uddannelsesmæssige center i Grønland, hvor hovedparten af de videregående uddannelser, gymnasier og erhvervsskoler er placeret.

Mindre byer, herunder Ilulissat befinder sig i periferien af dette system. Her er uddannelsesudbuddet begrænset, og de unge er ofte nødt til at flytte for at fortsætte deres uddannelse efter folkeskolen. Denne centralisering skaber ulighed i adgangen til uddannelse og kan have betydning for både uddannelsesniveau og befolkningens geografiske fordeling. Når unge flytter for at tage en uddannelse og siden stifter familie i uddannelsesbyerne, risikerer lokalsamfundene at miste både unge og kvalificeret arbejdskraft.

Denne dynamik kan forstås som en mobilitetsparadoks: På den ene side ses mobilitet som en nødvendighed for at få uddannelse og udvikle kompetencer, men på den anden side kan den medføre fraflytning og tab af lokal arbejdskraft. Dette paradoks stiller især byer som Ilulissat over for udfordringen med at fastholde unge og skabe bæredygtige uddannelsesmiljøer.

Strukturelle rammer og uddannelsespolitik i Grønland

Centraliseringstendensen i det grønlandske uddannelsessystem har historiske og politiske rødder. Siden etableringen af Selvstyret har der været fokus på at samle uddannelsesinstitutioner i større byer for at sikre kvalitet, effektiv drift og fagligt miljø (Naalakkersuisut, 2024). Denne strategi har dog utilsigtet forstærket geografiske forskelle, idet elever i mindre byer oplever større praktiske, økonomiske og sociale barrierer for at fortsætte deres uddannelse.

I Grønlands Uddannelsesstrategi 2024–2030 fremhæves behovet for at ”*styrke uddannelsesmulighederne uden for Nuuk*” og skabe ”*mere lig adgang til uddannelse i hele landet*”. Samtidig understreges det, at geografiske og sproglige forskelle fortsat er en udfordring for ligestilling i uddannelsessystemet (Naalakkersuisut, 2024,).

Disse strukturelle forhold danner en vigtig baggrund for at forstå unges valg i Ilulissat. Når de unge udtrykker ønske om at tage uddannelse i deres hjemby eller nærområde, handler det ikke kun om komfort eller tryghed, men også om de praktiske og økonomiske begrænsninger, der følger med at flytte langt væk fra familien.

Unge i rurale og arktiske områder

Forskning fra Grønland og andre nordiske arktiske områder viser, at unge i små samfund ofte oplever en spænding mellem ønsket om at blive og behovet for at flytte for at få adgang til

uddannelse (Jungsberg, Karlsdóttir, 2015). De unges beslutninger om uddannelse er således tæt forbundet med deres følelser af tilhørsforhold, identitet og lokal forankring.

Jungsberg og Karlsdóttir peger på, at unge i arktiske områder ofte må balancere mellem to former for tilknytning: den emotionelle til hjemstedet og den økonomiske eller uddannelsesmæssige til fremtidige muligheder. For nogle bliver flytningen til et center oplevet som et nødvendigt skridt mod selvstændighed og udvikling, mens den for andre skaber afstand til familie, kultur og sprog.

Denne spænding genfindes i de grønlandske unges valg. Mange udtrykker ønske om at uddanne sig lokalt, men samtidig erkender de at de bedste uddannelsesmuligheder findes i Nuuk. Dermed bliver spørgsmålet om geografisk mobilitet ikke kun et praktisk anliggende, men et identitetsspørgsmål: Hvad betyder det at forlade sit hjemsted for at uddanne sig, og kan man vende tilbage bagefter?

Teoretisk opsamling

Set i lyset af center-periferi perspektivet og den arktiske ungdomsforskning kan unges uddannelsesvalg i Ilulissat forstås som et resultat af strukturelle spændinger mellem centralisering og lokal forankring. Disse rammer påvirker ikke blot, hvilke muligheder de unge har men også hvordan de oplever deres valg som nødvendige, mulige eller uopnåelige.

For dette speciale betyder det, at uddannelsesvalg ikke alene kan analyseres som et individuelt eller socialt fænomen, men må ses som indlejret i en geografisk og politisk struktur, hvor placeringen i periferien skaber særlige vilkår. Denne forståelse er central for analysen af, hvordan de unge i Ilulissat navigerer mellem drømme, tilhørsforhold og strukturelle begrænsninger i deres fremtidsplaner.

5.4 Samlet teoretisk ramme

Som det er blevet præsenteret i de foregående afsnit, kan unges uddannelsesvalg forstås som et resultat af et komplekst samspil mellem individuelle, sociale og strukturelle faktorer. Hvert niveau bidrager med en særlig forståelse af, hvordan unge i Ilulissat danner deres aspirationer, træffer beslutninger og skaber mening i forhold til deres fremtid. Samlet set giver disse perspektiver et helhedsbillede af, hvordan personlige drømme og sociale vilkår mødes inden for de rammer, som uddannelsessystemet og geografien sætter.

Formålet med at inddrage flere teoretiske perspektiver er ikke at skabe parallelle forklaringer, men at belyse forskellige dimensioner af det samme fænomen. De valgte teorier supplerer hinanden og udgør tilsammen en analytisk ramme, der gør det muligt at forstå, hvordan de unges valg formes i spændingsfeltet mellem det personlige, det sociale og det strukturelle.

På individniveau bidrager Super's Career Development Theory med en forståelse af uddannelsesvalg som en livslang udviklingsproces. Teorien betoner, at unges valg udspringer af deres forsøg på at skabe sammenhæng mellem selvopfattelse, interesser og fremtidige roller i samfundet. I den grønlandske kontekst bliver denne proces særlig tydelig i overgangen fra folkeskole til ungdomsuddannelse, hvor mange står over for et afgørende valg: skal man blive i nærmiljøet eller flytte væk for at uddanne sig? Super's begreb om livsroller viser, hvordan de unge gennem deres valg af uddannelse søger at definere, hvem de er og hvem de ønsker at blive, både som individer og som medlemmer af et lokalsamfund.

Deci & Ryan's Self-Determination Theory (Deci & Ryan 2000) supplerer dette perspektiv ved at fremhæve, at unges motivation afhænger af oplevelsen af autonomi, kompetence og tilhørsforhold. Denne kombination af Super og Deci & Ryan giver et psykologisk fundament for at forstå, hvordan motivation og selvopfattelse hænger tæt sammen i unges valgprocesser.

På socialt niveau er Pierre Bourdieus begreber om habitus og kapital et analytisk sprog til at forstå, hvordan social baggrund og kulturelle ressourcer påvirker unges opfattelse af hvilke valg der er realistiske og meningsfulde. For mange unge i Ilulissat formes uddannelsesdrømme inden for rammerne af det, de kender fra familie og netværk. Den kulturelle og sociale kapital, som forældrene og det lokale miljø besidder kan enten åbne døre eller skabe begrænsninger. Samtidig supplerer Banduras socialkognitive læringsteori dette perspektiv ved at vise, hvordan unge lærer gennem observation og interaktion med rollemodeller. De personer de ser, lykkes med uddannelse og arbejde bliver pejlemærker for deres egne muligheder og fraværet af sådanne rollemodeller kan svække deres tro på, at de selv kan lykkes.

Tilsammen bidrager Bourdieu og Bandura til forståelsen af hvordan sociale erfaringer, normer og relationer bliver afgørende faktorer i de unges beslutningsproces.

På strukturelt niveau sætter teorierne om centralisering og periferi fokus på de institutionelle og geografiske rammer som påvirker uddannelsesmulighederne i Grønland. Uddannelsessystemet er i høj grad centreret omkring Nuuk som uddannelses by, hvilket betyder at unge i perifere områder som Ilulissat står over for en konkret geografisk barriere, når de skal uddanne sig. Samtidig viser forskning i unge i arktiske regioner, at dette ikke blot er et praktisk problem men et eksistentielt dilemma: ønsket om uddannelse kræver ofte fysisk afstand fra det sted og de mennesker man føler sig knyttet til. Dette skaber en særlig form for dobbelthed i de unges valg mellem mobilitet og tilhørsforhold. De strukturelle teorier giver dermed mulighed for at forstå, hvordan politiske beslutninger og geografiske vilkår former de rammer, som individet og fællesskabet handler inden for.

Set samlet danner disse tre niveauer en helhedsorienteret og flerstrengt teoretisk ramme. Teorierne fungerer som et analytisk puslespil, hvor hver del bidrager med en særlig brik til forståelsen af de unges valg. Denne tilgang er valgt, fordi unges uddannelsesvalg i Grønland ikke kan forstås gennem ét teoretisk perspektiv alene. Kun ved at kombinere psykologiske, sociologiske og strukturelle perspektiver kan man indfange kompleksiteten i de unges refleksioner og beslutninger.

For at illustrere denne helhedsforståelse anvendes i specialet den egenudviklede puslespilsmodel (figur 1). Modellen placerer de unges uddannelsesvalg i centrum og omgiver dem med fem faktorer: aspirationer, sociale relationer, sprog og kultur, strukturelle rammer og geografisk mobilitet. Hver brik repræsenterer et aspekt af de unges beslutningsproces og tilsammen udgør de et billede af, hvordan individuelle, sociale og samfundsmæssige forhold væves sammen i unges refleksioner om fremtiden.

Figur 1: Puslespilsmodel – uddannelsesvalg og fremtidsplaner

Denne teoretiske ramme danner grundlaget for analysen i kapitel 6, hvor resultaterne fra spørgeskemaundersøgelsen blandt elever i Ilulissat fortolkes i lyset af de tre niveauer. Analysen søger at vise hvordan de unges uddannelsesønsker og fremtidsplaner ikke blot afspejler individuelle præferencer, men udtrykker deres måde at navigere i en kompleks virkelighed, hvor personlige aspirationer, sociale relationer og geografiske strukturer konstant krydser hinanden.

6. Analyse

Dette kapitel præsenterer resultaterne af spørgeskemaundersøgelsen blandt elever i 8., 9. og 10. klasse på Ilulissats to folkeskoler og analyserer dem i lyset af den teoretiske ramme. Formålet er at belyse, hvilke uddannelsesønsker og fremtidsplaner de unge giver udtryk for, hvilke faktorer der påvirker deres valg og hvilke implikationer dette har for udviklingen af lokale uddannelsestilbud i Ilulissat.

I forlængelse af den teoretiske ramme i kapitel 5 betragtes analysen som en udfoldelse af puslespilsmodellen, hvor de unges udsagn og svar fortolkes i lyset af tre niveauer: det individuelle, det sociale og det strukturelle. Denne flerniveautilgang gør det muligt at forstå, hvordan

individuelle ambitioner, sociale relationer og samfundsmæssige rammer tilsammen former de unges refleksioner og valg.

Analysen bygger på spørgeskemaundersøgelsens kvantitative data fra de lukkede spørgsmål, som viser mønstre og tendenser i elevernes svar, samt kvalitative data fra de åbne spørgsmål, som giver et mere nuanceret indblik i de unges egne formuleringer af deres drømme og motivation. Selvom de åbne svar er korte, bidrager de til at uddybe de kvantitative tendenser og styrker analysens fortolkende karakter.

Analysen er struktureret tematisk og følger specialets forskningsspørgsmål. Først præsenteres de unges umiddelbare uddannelsesplaner efter folkeskolen og deres fremtidsdrømme. Dernæst analyseres de geografiske valg og overvejelser om mobilitet i relation til teorien om centralisering og periferi. Herefter undersøges de faktorer, som de unge selv fremhæver som betydningsfulde for deres uddannelsesvalg, og resultaterne fortolkes i lyset af de teoretiske perspektiver om motivation, social påvirkning og strukturelle rammer.

Afslutningsvis samles analysen i en syntese, hvor resultaterne diskuteres i forhold til uddannelsesplanlægning og udviklingen af lokale tilbud i Ilulissat. På denne måde søger kapitlet at skabe en helhedsforståelse af hvordan unges individuelle aspirationer, sociale baggrunde og de strukturelle betingelser i uddannelsessystemet spiller sammen i formningen af deres uddannelsesvalg og fremtidsplaner.

6.1 De unges uddannelsesønsker og fremtidsplaner

Resultaterne fra spørgeskemaundersøgelsen giver et første indblik i, hvilke uddannelsesplaner og drømme eleverne i Ilulissat har for deres fremtid. Spørgsmålet "*Hvad vil du gerne læse videre til, når du er færdig med folkeskolen?*" viser, at størstedelen af de adspurgte; 37 elever planlægger at tage på efterskole efter folkeskolen. Efterskoleopholdet fremstår dermed som den mest populære vej umiddelbart efter folkeskoleafslutningen. Denne tendens er genkendelig fra tidligere undersøgelser i Grønland, hvor efterskolen fungerer som en overgangsperiode, der giver unge mulighed for personlig modning, sproglig udvikling og afklaring af fremtidsønsker.

Dernæst følger GUX (gymnasiet) med 9 elever og erhvervsuddannelser med 7 elever. Det indikerer, at en mindre, men stabil gruppe allerede i folkeskolen har en klar idé om deres fremtidige uddannelsesretning. Samtidig viser tallene, at 10 elever ikke ved endnu, hvad de vil efter folkeskolen, mens enkelte svarer, at de ønsker at arbejde eller holde fri. Denne usikkerhed vidner om, at mange unge stadig befinder sig i en fase, hvor de søger retning, mening og afklaring i forhold til deres uddannelsesforløb.

I lyset af Super's Career Development Theory kan disse valg forstås som en del af de unges udforskningsfase (*exploration stage*), hvor identitet, interesser og fremtidsforestillinger gradvist formes. Super beskriver, hvordan unge i denne fase afprøver forskellige livsroller og forsøger at skabe sammenhæng mellem deres selvopfattelse og fremtidige erhvervsrolle. De mange, der vælger efterskole, kan derfor ses som unge, der endnu ikke har fastlagt en professionel identitet, men som søger at udvikle deres personlige og sociale kompetencer for bedre at kunne træffe velovervejede valg senere.

Erhvervsrettede fremtidsønsker

Når man ser på elevernes svar om ønskede erhvervsuddannelser, afspejler svarene en bred variation i interesser og ambitioner. Flere peger på praktiske og håndværksmæssige fag som mekaniker (7 elever), tømrer (5), frisør (7), portørredder (8) og skibsassistent (2). Samtidig nævnes service- og turismerelaterede fag som turistguide, bager/kok, butiksassistent og receptionist.

Disse resultater viser, at mange unge orienterer sig mod konkrete og anvendelsesorienterede erhverv, hvor de kan se en tydelig sammenhæng mellem uddannelse og beskæftigelsesmuligheder i deres nærområde. Set ud fra Super's teori forsøger de unge således at forene deres selvopfattelse, interesser og realiteter – de søger uddannelser, som de oplever som både realistiske og meningsfulde i forhold til deres livssituation og de muligheder, de kan få øje på i Ilulissat.

I relation til puslespilsmodellens fem faktorer knytter dette sig især til aspirationer, sociale relationer og strukturelle rammer. Mange af de nævnte fagområder er synlige i byens lokale erhvervsliv, hvilket tyder på, at unges drømme formes af erfaringer i nærmiljøet, fx gennem

familiens arbejde eller gennem lokale rollemodeller. Valget af håndværks- og servicefag kan ses som en måde at skabe tilknytning til lokalsamfundet og samtidig opnå en realistisk uddannelsesvej.

Videregående fremtidsønsker

Samtidig viser besvarelsene, at flere unge også drømmer om videregående uddannelser, som typisk kræver flytning til Nuuk, Danmark eller udlandet. I alt 24 elever svarer dog, at de endnu ikke ved, hvad de vil læse, hvilket understreger, at mange stadig befinder sig i en refleksionsfase. Blandt dem, der nævner specifikke videregående uddannelser, fremhæves fag som maskinmester (6 elever), læge (3), biolog (2), sygeplejerske (2), fysioterapeut (2) og oversættelse og tolkning (6).

Disse valg afspejler en anden type aspiration – en orientering mod professions- og videnskab, som kræver længerevarende uddannelse og ofte indebærer geografisk mobilitet. Flere af disse uddannelser er desuden blandt de fag, der efterspørges i Grønland, hvilket kan indikere en bevidsthed blandt unge om samfundets behov og muligheder for job.

I et Super-perspektiv kan denne gruppe beskrives som unge, der er begyndt at eksperimentere med en mere konkret selvopfattelse, de har en fornemmelse af, hvilken rolle de gerne vil udfylde i samfundet, og søger uddannelser, der kan realisere denne identitet. Deres valg afspejler ambitioner om at kombinere personlige interesser med sociale formål, fx at hjælpe andre, arbejde med mennesker eller bidrage teknisk og praktisk til samfundet.

Denne gruppe viser også tydeligt spændingen i puslespilsmodellens elementer: drømme og aspirationer (højere uddannelse og professionelle roller) står over for de strukturelle begrænsninger i et centraliseret uddannelsessystem, hvor sådanne uddannelser kun findes i få byer eller i udlandet.

Samlet fortolkning

Når eleverne bliver spurgt, hvor de helst vil tage deres uddannelse, viser resultaterne en tydelig centraliseringstendens:

- 25 elever ønsker at tage uddannelse i Danmark,

- 16 elever i Nuuk,
- 8 elever i Ilulissat,
- og 8 i andre steder i Grønland.

Kun omkring en femtedel ønsker altså at tage uddannelse i deres egen by. Samtidig viser spørgsmål 6, at 30 % ville vælge at tage uddannelse i Ilulissat, hvis der kom flere muligheder, mens 32 % svarer måske og kun 18 % siger nej. Det viser, at mange unge gerne ville blive, hvis rammerne tillod det, men at de i dag oplever, at mulighederne mangler.

Sammenfattende viser resultaterne, at de unge i Ilulissat står midt i en fase af udforskning og afklaring, hvor deres drømme spænder fra lokale, praktiske erhverv til akademiske og professionelle ambitioner. I lyset af Super's Career Development Theory kan de unges valg ses som forsøg på at skabe sammenhæng mellem deres selvopfattelse, sociale relationer og de strukturelle rammer omkring dem.

Set i forhold til puslespilsmodellen indgår især tre elementer her:

- Aspirationer, der viser de unges drømme og motivationer
- Sociale relationer, hvor familie og rollemodeller spiller en rolle
- Strukturelle rammer, hvor adgangen til uddannelser og geografisk mobilitet påvirker valget

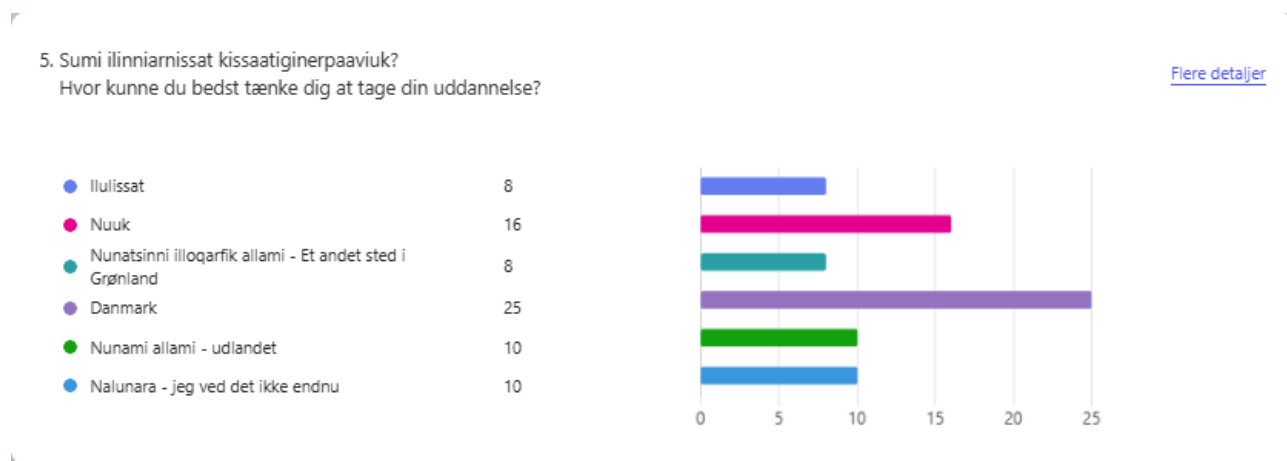
Samlet peger resultaterne på, at mange unge i Ilulissat ønsker at uddanne sig, men at deres valg i høj grad formes af de muligheder, de har adgang til. For nogle bliver det lokale tilhørsforhold afgørende, mens andre ser uddannelse som en vej til at udforske verden og skabe nye muligheder for sig selv og deres samfund.

6.2 Geografisk valg og mobilitet

Et centralt tema i undersøgelsen handler om, hvor de unge ønsker at tage deres uddannelse, og hvordan dette valg afspejler deres mobilitet, drømme og oplevelse af muligheder. Spørgsmålet *“Hvor kunne du bedst tænke dig at tage din uddannelse?”* viser tydeligt, at de fleste unge orienterer sig væk fra Ilulissat.

Som vist i figur 2 nedenfor, angiver 25 elever, at de helst vil tage uddannelse i Danmark, mens 16 elever peger på Nuuk. Kun 8 elever ønsker at tage deres uddannelse i Ilulissat, og et tilsvarende antal (8) nævner andre steder i Grønland. Yderligere 10 elever svarer, at de endnu ikke ved det.

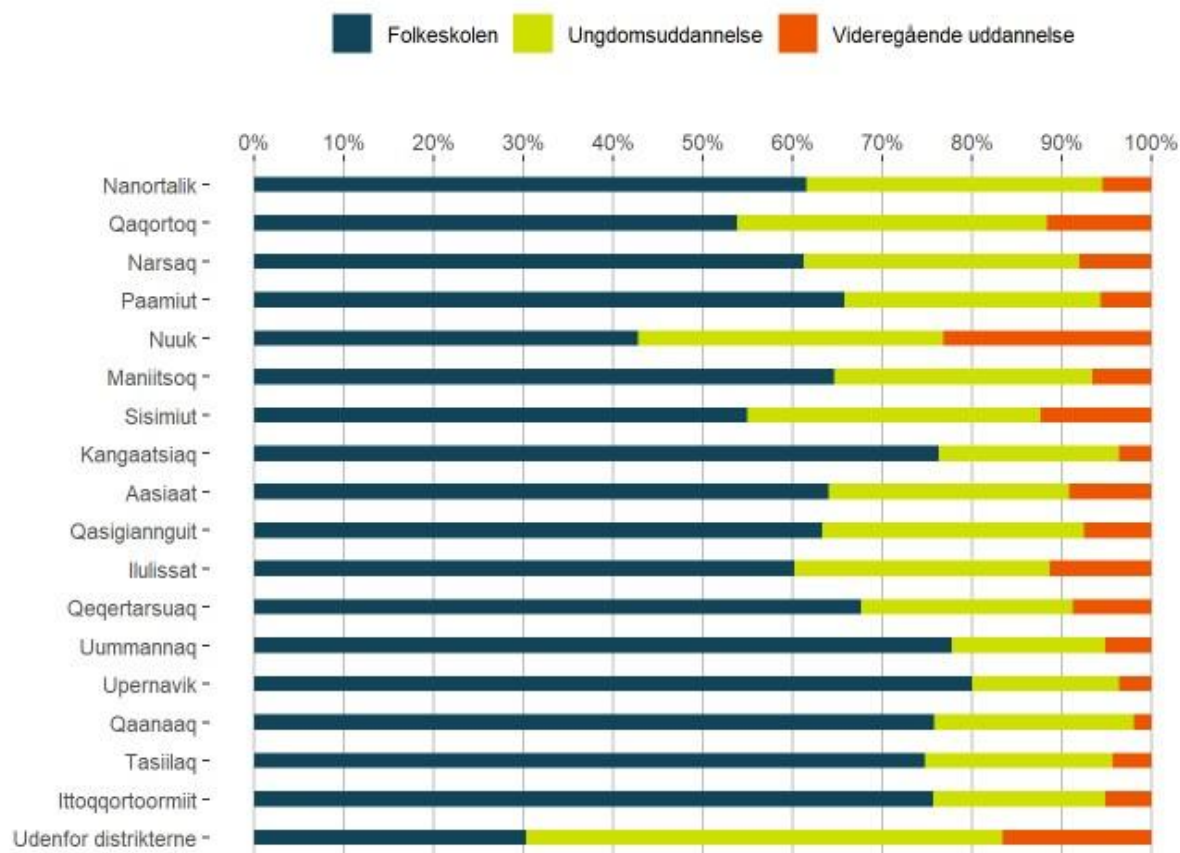
Figur 2: Ønsket uddannelsessted blandt elever i Ilulissat (svar fra spørgeskemaundersøgelse)

Denne fordeling viser en markant centraliseringstendens. De unge søger mod de steder, hvor uddannelsesmulighederne er flest og mest varierede. Det gælder især Nuuk, som er Grønlands uddannelsesmæssige centrum, og Danmark, hvor mange videregående uddannelser kan gennemføres. Denne tendens bekræfter de strukturelle mønstre, der også ses i data fra Grønlands Statistik (figur 3), hvor uddannelsesniveaet generelt er højest i de større byer og lavest i yderområderne.

Figur 3: Befolkningens højeste fuldførte uddannelse fordelt på byer (Grønlands Statistik, 2024)

Figur 5: Befolkningens (16-74 år) højst fuldførte uddannelsesniveau opdelt på distrikter

Note: Ungdomsuddannelser omfatter Gymnasial- og erhvervsuddannelse samt suppleringskurser.

Kilde: Grønlands Statistik – se tal i Statistikbanken (<https://bank.stat.gl/UDDISCPROG>)

Som figuren viser, har byer som Nuuk og Sisimiut en langt højere andel af personer med ungdoms- og videregående uddannelser end byer som Ilulissat. Dette illustrerer tydeligt den rumlige ulighed i adgang til uddannelse, hvor centralisering i uddannelsessystemet betyder, at unge i mindre byer skal flytte for at kunne fortsætte deres uddannelse.

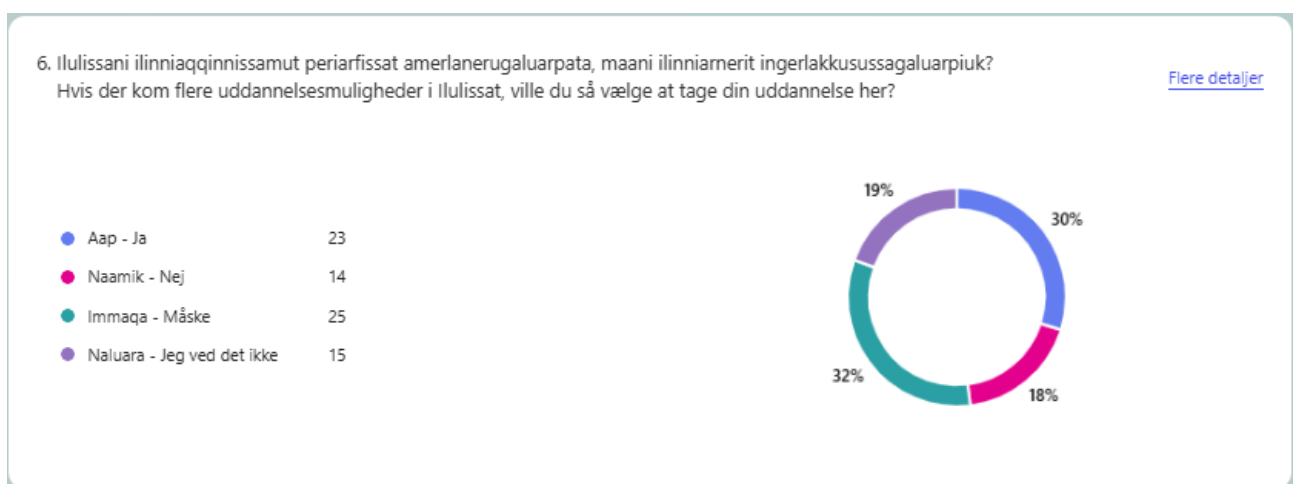
I en center-periferi forståelse (Andersen 2013) kan Nuuk og de større byer betragtes som centre, hvor ressourcer, uddannelsesinstitutioner og arbejdspladser samles, mens byer som Ilulissat fungerer som periferiområder der er afhængige af beslutninger og tilbud i centrene. For de unge i Ilulissat bliver spørgsmålet om uddannelse derfor også et spørgsmål om mobilitet og ikke kun geografisk, men også socialt og kulturelt.

Set ud fra puslespilsmodellens faktorer knytter dette tema sig især til strukturelle rammer og geografisk mobilitet. De unges ønsker om at tage uddannelse i Nuuk eller Danmark afspejler både ambitioner og begrænsninger:

- På den ene side viser det, at mange har høje aspirationer og ønsker at søge nye erfaringer
- På den anden side afslører det en mangel på lokale muligheder, der tvinger dem til at flytte for at realisere deres uddannelsesplaner.

Når eleverne i spørgsmål 6 bliver spurgt, om de ville tage deres uddannelse i Ilulissat, hvis der fandtes flere muligheder, svarer 30 % ja og 32 % måske, mens 18 % svarer nej.

Figur 4. Ville du tage din uddannelse i Ilulissat, hvis der fandtes flere muligheder? (svar fra spørgeskemaundersøgelse)

Dette peger på et stort lokalt potentiale for fastholdelse af unge. Mange unge udtrykker faktisk et ønske om at blive i deres hjemby, men oplever, at uddannelsesudbuddet er for snævert. Denne situation afspejler det, Bourdieu kalder feltets strukturelle begrænsninger, hvor individers valg ikke kun styres af deres ambitioner, men også af de objektive muligheder, der er til stede i deres omgivelser.

Når man kobler de to niveauer; individ og struktur bliver det tydeligt, at geografisk mobilitet ikke kun er et valg, men en nødvendighed. For mange unge i Ilulissat bliver det at flytte væk et vilkår for at kunne tage en uddannelse. Det er dermed ikke altid et udtryk for mangel på lokaltilknytning, men snarere et udtryk for systemets organisering.

Dette bekræftes også af Grønlands Statistiks figur over uddannelsesniveauer (figur 3), hvor Ilulissat ligger i den midterste gruppe af byer: der er en vis andel med ungdomsuddannelse, men kun en meget lille andel med videregående uddannelse. Det viser, at fraflytning til uddannelse og manglende tilbageflytning sandsynligvis spiller en væsentlig rolle for den lokale demografiske udvikling.

For at sætte dette i en samfundsmæssig ramme kan man henvise til uddannelsesstrategien 2024–2030, hvor Naalakkersuisut understreger, at *”alle unge i Grønland skal have lige adgang til uddannelse uanset, hvor de bor”* (Naalakkersuisut, 2024). I praksis viser både statistikken og denne undersøgelse, at dette mål stadig er langt fra realiseret.

Sammenfattende viser analysen, at de unges geografiske valg afspejler en spænding mellem aspiration og struktur. Mange drømmer om at tage uddannelse i Nuuk, Danmark eller udlandet, men en stor del ville faktisk foretrække at blive i Ilulissat, hvis mulighederne fandtes. Dette illustrerer, hvordan strukturel centralisering påvirker individuelle uddannelsesvalg og bidrager til regional ulighed i adgang til uddannelse.

6.3 Sociale og kulturelle faktorer i uddannelsesvalg

For at forstå de unges uddannelsesvalg er det nødvendigt at se på de sociale og kulturelle faktorer, som præger deres beslutninger. Uddannelsesvalg træffes sjældent alene ud fra rationelle overvejelser om job og økonomi; de formes også af relationer, værdier, erfaringer og sproglige rammer. Dette understøttes af både Bourdieus begreb om kulturel kapital (Bourdieu, 1986) og et socialkonstruktivistisk perspektiv, hvor valg og drømme forstås som socialt skabte og forankrede i unges livsverden.

Hvad tillægger de unge størst betydning?

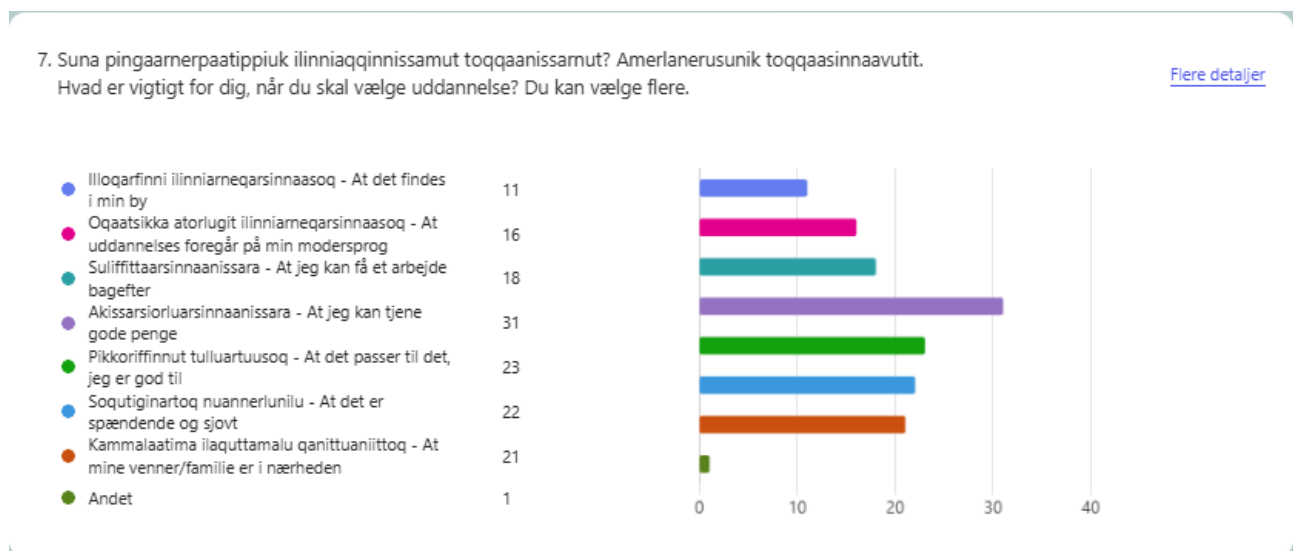
Spørgsmålet *”Hvad er vigtigt for dig, når du skal vælge uddannelse?”* giver indblik i, hvilke forhold de unge selv fremhæver som mest centrale i deres beslutning. Resultaterne viser, at økonomiske og interessebaserede motiver spiller en stor rolle:

- 31 elever svarer, at det er vigtigt for dem, at man kan tjene gode penge med uddannelsen

- 23 elever lægger vægt på, at uddannelsen er spændende og sjov
- 22 elever prioriterer, at den passer til det, de er god til
- 21 elever, at det er vigtigt at være tæt på venner og familie

Derudover fremhæver 18 elever, at de lægger vægt på, at de kan få arbejde bagefter. 11 elever ønsker, at uddannelsen findes i deres by, og 16 elever lægger vægt på, at undervisningen foregår på deres modersmål.

Figur 5. Hvad er vigtigt for dig, når du skal vælge uddannelse? (svar fra spørgeskemaundersøgelse)

Disse resultater viser, at de unges valg formes af en kombination af indre motivation (interesse, glæde og identitet) og ydre faktorer (økonomi, tilgængelighed, sproglige forhold og sociale relationer). Samlet tegner der sig et billede af, at uddannelsesvalget både er et personligt projekt og et socialt forankret valg.

Motivation og selvbestemmelse

Set i lyset af Deci & Ryan's Self-Determination Theory (2000) kan de unges svar forstås som udtryk for, hvordan deres motivation formes gennem samspillet mellem indre drivkræfter og ydre betingelser. Teorien fremhæver tre grundlæggende psykologiske behov, som skal være opfyldt for, at individet oplever ægte motivation og engagement:

- Autonomi - følelsen af at kunne træffe egne valg.
- Kompetence - oplevelsen af at kunne mestre udfordringer.

- Tilhørsforhold - følelsen af støtte og samhørighed med andre.

Når mange elever i Ilulissat vægter nærhed til familie og venner, kan det ses som et udtryk for behovet for tilhørsforhold, mens ønsket om at vælge noget, der er ”sjovt” eller ”passer til det, man er god til”, relaterer sig til indre motivation og oplevelsen af kompetence.

Samtidig viser svarene, at flere faktorer, fx ønsket om at kunne tjene gode penge eller at uddannelsen findes i egen by, repræsenterer ydre motivation, altså faktorer der påvirker valget udefra. I en grønlandsk kontekst, hvor geografiske og sproglige forhold kan begrænse de unges handlemuligheder, bliver balancen mellem indre og ydre motivation særlig tydelig.

Hvis de unges behov for autonomi og kompetence ikke understøttes gennem vejledning, realistiske uddannelsesveje og anerkendelse af deres sproglige og kulturelle identitet, kan motivationen for uddannelse svækkes. Dette understøtter også Brummerstedts (2019) pointe om, at unge, der mangler støtte og inspiration, kan miste troen på, at uddannelse giver mening.

I denne sammenhæng kan Deci & Ryan’s teori hjælpe med at forstå, hvorfor nogle unge fastholder et stærkt ønske om uddannelse trods strukturelle barrierer, mens andre trækker sig, ikke på grund af manglende evner, men fordi deres behov for selvbestemmelse, kompetence og fællesskab ikke bliver imødekommet i uddannelsessystemet.

Familie, venner og rollemodeller

At 21 elever fremhæver nærhed til venner og familie viser, at sociale relationer spiller en afgørende rolle i uddannelsesovervejelserne. Dette kan forstås gennem Bourdieus begreb om social kapital, som beskriver de ressourcer, der ligger i netværk og relationer. For mange unge i Ilulissat fungerer familien og vennekredsen som den primære støtte og referenceramme, når de skal vælge uddannelse.

I mindre byer, hvor mange kender hinanden, og hvor afstande til større uddannelsesbyer er store, kan ønsket om at blive tæt på netværket være både en tryghedsfaktor og en barriere for mobilitet. Det hænger sammen med, hvad CeFU (Pless, Juul & Katznelson, 2015) beskriver som ”vejledningskapital” unges adgang til støtte, inspiration og opmuntring i deres valgproces. Når vejledning er begrænset, og forældrene selv ikke har erfaring med uddannelse, kan sociale relationer blive både styrkende og begrænsende for de unges ambitioner.

Set i lyset af Super's karriereudviklingsteori kan familie og venner fungere som spejle, der påvirker de unges selvopfattelse og forventninger til, hvad der er muligt for dem. De sociale omgivelser bidrager til at forme de unges "livsrolle", som Super betegner det, dvs. hvordan de ser sig selv i forhold til arbejde, uddannelse og samfund.

Denne betydning af sociale relationer kan også belyses gennem Albert Banduras socialkognitive læringsteori. Ifølge Bandura lærer unge ikke kun gennem egne erfaringer, men også ved at observere og efterligne personer, de betragter som rollemodeller. Når de ser andre lykkes med at tage en uddannelse eller få et bestemt job, styrkes deres tro på egne evner, det, Bandura betegner som self-efficacy. I byer som Ilulissat, hvor de fleste kender hinanden, og hvor de sociale netværk er tætte, kan sådanne rollemodeller få særlig betydning for, hvordan de unge opfatter uddannelse og arbejde.

Hvis unge oplever, at personer i deres nærmiljø har haft succes med at tage en uddannelse, kan det skabe motivation og håb. Omvendt kan fraværet af rollemodeller med længere uddannelser begrænse deres forestillinger om, hvad der er muligt. Flere af elevernes svar i spørgeskemaet peger netop på, at familie og venner spiller en central rolle i deres valg og at mange nævner job og uddannelser, de kender fra deres omgivelser. I Banduras forstand kan dette forstås som et resultat af modellæring, hvor de unges fremtidsdrømme formes gennem observation af de erfaringer og livsbaner, de ser omkring sig.

Sprog og kultur som motivations- eller barrierefaktor

At 16 elever nævner "*at uddannelsen foregår på mit modersmål*" som vigtigt, understreger at sproget spiller en væsentlig rolle i oplevelsen af tilgængelighed og motivation. I Grønland er sproget tæt forbundet med identitet, tilhørsforhold og selvtillid. Når undervisningen foregår på dansk, kan det skabe usikkerhed og opleves som en barriere, især for elever der føler sig mest trygge i grønlandsk.

Dette understøttes af flere studier, der viser, at sproglige udfordringer kan påvirke både motivation og gennemførelse af uddannelse (fx Melgaard, 2024; Ilisimatusarfik, 2019). Samtidig kan netop ønsket om at udvikle sproglige kompetencer fx gennem efterskoleophold i Danmark også fungere som en positiv drivkraft for nogle elever.

I et socialkonstruktivistisk perspektiv kan sprog forstås som et socialt redskab, der både åbner og begrænser muligheder. Uddannelsesvalg handler dermed ikke kun om at vælge en faglig retning, men også om at vælge et sprogligt og kulturelt rum, hvor man føler sig kompetent og anerkendt.

Økonomi, fremtid og kulturel kapital

Den høje prioritering af ”*at tjene gode penge*” og ”*at få arbejde bagefter*” (31 og 18 elever) viser en pragmatisk orientering mod uddannelse som et middel til økonomisk sikkerhed og selvstændighed. Dette kan forstås som udtryk for økonomisk kapital i Bourdieus forstand, altså en bevidsthed om værdien af uddannelse som investering i fremtidig livskvalitet.

Samtidig viser svarene, at de unges forståelse af uddannelse i høj grad er erfaringsbaseret. Mange ser på, hvad der kan betale sig, og hvad de kender til gennem familie eller samfund. For unge, der vokser op i miljøer med få akademiske rollemodeller, bliver de lokale og synlige erhverv, fx håndværk, mekaniker eller servicefag – ofte mere realistiske og attraktive end længerevarende uddannelser. Det er et mønster, som Hans Brummerstedt (2019) også peger på: *at manglende støtte og vejledning kan føre til, at elever mister motivation og ikke ser meningen med at fortsætte i uddannelse.*

Dette peger på en central pointe i Bourdieu’s teori: unges habitus, deres indlejrede erfaringer og opfattelser af, hvad der er muligt, formes af deres sociale og kulturelle baggrund. For nogle unge i Ilulissat kan valget af uddannelse derfor ses som et forsøg på at balancere mellem drømme og realitet, hvor ønsket om tryghed, økonomi og familie nærhed vægtes højt.

Samlet fortolkning

Samlet viser resultaterne, at unges uddannelsesvalg i Ilulissat formes af et komplekst samspil mellem sociale relationer, kulturel identitet og strukturelle muligheder. Familie, venner og sproglige faktorer fungerer som både støttende og begrænsende kræfter, afhængig af de unges baggrund og ressourcer.

I relation til puslespilsmodellen er det især brikkerne sociale relationer, sprog og kultur samt aspirationer, der træder tydeligt frem i dette tema. De unges valg handler ikke blot om at vælge en

uddannelse, men om at finde en meningsfuld plads i et socialt og kulturelt fællesskab, hvor de føler sig hjemme og kompetente.

Dette peger på behovet for at styrke både vejledning, lokale rollemodeller og sproglig støtte, hvis flere unge skal opleve, at uddannelse er realistisk og meningsfuld, ikke kun som et individuelt projekt, men som en del af et fælles socialt og kulturelt løft.

6.4 Strukturelle rammer og lokal udvikling

De åbne besvarelser på spørgsmålet "*Hvad drømmer du om at lave i fremtiden?*" giver et rigt indblik i de unges forestillinger om deres fremtid. Svarene viser både realistiske og drømmeprægede ambitioner, men også en betydelig grad af usikkerhed.

Flere unge nævner drømme om at blive pilot, politi, mekaniker, saqisoq (stewardesse), sanasooq (tømrer) eller aalisartoq (fisker). Disse erhverv repræsenterer både klassiske grønlandske erhverv og moderne mobilitetsfag, som er synlige i hverdagen i Ilulissat. Samtidig nævnes enkelte mere akademiske eller kreative drømme som læge, dyrlæge, forfatter, musiker og mental sundhedsarbejder. Det vidner om, at unge i Ilulissat har vidt forskellige forestillinger om, hvad et "godt liv" og en "god fremtid" indebærer.

Dog fremgår det også tydeligt, at en stor gruppe, over en tredjedel af de adspurgte har svaret "Naluara" (jeg ved det ikke) eller lignende formuleringer. Denne usikkerhed kan tolkes som et udtryk for, at mange unge mangler viden, støtte og rollemodeller, når de skal forestille sig deres fremtid. Set i lyset af Super's Career Development Theory kan dette forstås som et tegn på, at mange befinder sig i en fase, hvor deres selvopfattelse og fremtidsbillede endnu ikke er fuldt udviklet. Uden tydelige muligheder og vejledning kan det være vanskeligt at danne sammenhæng mellem egne interesser og realistiske uddannelsesveje.

Flere af de nævnte drømme, som pilot, stewardesse og politi, kræver uddannelser, der ikke findes i Ilulissat eller i det nordlige Grønland. Det betyder, at mange unge allerede i en tidlig alder må forholde sig til nødvendigheden af at flytte til større byer som Nuuk eller endda til Danmark for at realisere deres drømme. Her bliver spørgsmålet om geografisk mobilitet centralt. For nogle unge er

ønsket om at rejse og opleve verden motiverende, mens andre kan opleve det som en barriere, især hvis de er tæt knyttet til familie og lokalsamfund.

Set ud fra et socialkonstruktivistisk perspektiv formes drømmene af de sociale og kulturelle omgivelser, som de unge lever i. I et lokalsamfund som Ilulissat, hvor visse erhverv, fx fiskeri, service og håndværk er synlige og værdsatte, bliver disse professioner naturlige forbilleder. Samtidig peger flere svar på, at økonomi og mulighed for at tjene gode penge er vigtige faktorer, hvilket også fremgik af spørgsmålet om, hvad der betyder mest i uddannelsesvalget. Det viser, at unges drømme både afspejler lokale værdier og en mere global orientering mod mobilitet og økonomisk sikkerhed.

Den store andel af unge, som endnu ikke ved, hvad de vil, peger på et behov for at styrke uddannelses- og erhvervsvejledningen allerede i folkeskolen. Som Hans Brummerstedt (2019) påpeger, er vejledningen ofte utilstrækkelig, og mange unge forlader folkeskolen uden at have et klart billede af deres muligheder. Dette understøttes af CeFu's (Pless, Juul & Katznelson, 2015) forskning, som fremhæver at meningsfuld vejledning kræver, at unge får mulighed for at forbinde deres personlige interesser med konkrete uddannelses- og jobperspektiver.

For Ilulissat har disse resultater klare implikationer

Hvis byen skal kunne fastholde unge og tiltrække kvalificeret arbejdskraft, må de lokale uddannelsesmuligheder i højere grad afspejle de unges egne drømme. Etablering af nye erhvervsrettede og tekniske uddannelser samt partnerskaber med virksomheder inden for fx turisme, mekanik og transportsektoren kan være veje til at skabe mere attraktive muligheder lokalt. Samtidig bør vejledningen have fokus på at udvide de unges horisont, så de både ser potentialet i deres hjemby og i videre uddannelser uden for Ilulissat.

Fremtidsdrømmene blandt de unge i Ilulissat viser således både håb, realisme og usikkerhed. De afspejler et ungdomsliv, hvor ønsket om stabilitet og lokal tilknytning eksisterer side om side med ambitionen om at udforske nye muligheder. Det er netop i dette spændingsfelt, at fremtidens uddannelsesplanlægning må tage sit udgangspunkt.

6.5 Samlet fortolkning og syntese

Analysen af spørgeskemaundersøgelsen blandt elever i 8., 9. og 10. klasse i Ilulissat viser et sammensat billede af unges uddannelsesønsker og fremtidsplaner. De unge befinder sig i et spændingsfelt mellem drømme, muligheder og strukturelle begrænsninger, hvor både individuelle ambitioner, sociale relationer og geografiske vilkår former deres valg.

På individniveau viser resultaterne, at mange unge allerede i folkeskolen har konkrete drømme om fremtidige erhverv, særligt inden for fag som pilot, politi, mekaniker, tømrer og stewardesse. Disse valg afspejler både ønsket om status, eventyr og økonomisk stabilitet, men også tilknytningen til fag, der er synlige og værdsatte i lokalsamfundet. Samtidig viser en stor del af besvarelserne, at mange endnu ikke ved, hvad de vil. Det peger på, at mange unge befinder sig i en fase, hvor deres selvopfattelse og fremtidsforståelse stadig er under udvikling, hvilket ifølge Super's Career Development Theory er en naturlig, men sårbar del af unges karrieredannelse. Manglende vejledning og begrænsede lokale muligheder kan betyde, at denne udviklingsproces ikke understøttes tilstrækkeligt.

På det sociale niveau bliver betydningen af familie, venner og rollemodeller tydelig. Flere unge lægger vægt på nærhed til familie og det at kunne blive i hjembyen som vigtige faktorer for deres valg af uddannelse. Samtidig afspejler mange drømme og svar den sociale virkelighed i Ilulissat, hvor bestemte erhverv og livsformer er mere synlige og tilgængelige end andre. Set gennem et socialkonstruktivistisk perspektiv viser dette, hvordan unges uddannelsesvalg formes gennem de normer, værdier og forventninger, der præger deres nærmiljø. For nogle fungerer disse sociale faktorer som støtte og motivation, mens de for andre kan begrænse udsynet til alternative muligheder.

På det strukturelle niveau fremstår geografi og centralisering som afgørende vilkår. Analysen viste, at størstedelen af eleverne foretrækker at tage uddannelse i Nuuk eller andet land, primært fordi uddannelsesstilbuddene i Ilulissat er meget begrænsede. Samtidig svarede mange, at de gerne ville blive i Ilulissat, hvis der fandtes flere lokale muligheder. Dette illustrerer den dobbelte udfordring,

som Grønlands uddannelsessystem står overfor: På den ene side kræver centralisering en høj grad af mobilitet fra de unge, og på den anden side indebærer ønsket om lokal udvikling et behov for at styrke uddannelsesmulighederne i yderområder som Ilulissat.

Set i lyset af specialets teoretiske ramme kan de unges uddannelsesønsker forstås som et produkt af samspillet mellem fem centrale faktorer: individuelle aspirationer, sociale relationer, sprog og kultur, strukturelle rammer samt geografisk mobilitet. Puslespilsmodellen illustrerer, hvordan disse elementer påvirker hinanden og tilsammen danner grundlaget for unges uddannelsesvalg og fremtidsforestillinger. De unges svar viser, at alle faktorerne er til stede — men at balancen mellem dem ofte tipper til fordel for de strukturelle vilkår.

Overordnet peger analysen på, at de unges stemmer rummer vigtig viden om, hvordan fremtidens uddannelsespolitik bør udformes. Mange af de udfordringer, som identificeres i resultaterne fx usikkerhed, manglende vejledning og fravær af lokale muligheder kan ikke løses på individuelt niveau, men kræver strukturelle initiativer. Samtidig viser de unges drømme og ønsker, at der findes et stærkt potentiale og engagement, som kan danne grundlag for at udvikle mere bæredygtige og lokalt forankrede uddannelses tilbud.

Dermed kan specialets samlede fortolkning sammenfattes i tre hovedpointer:

1. De unge i Ilulissat har både realistiske og drømmeprægede forestillinger om deres fremtid, men mange mangler støtte til at forbinde drømme med konkrete uddannelsesveje.
2. Sociale relationer og kulturelle værdier har stor betydning for, hvordan de unge orienterer sig, både i forhold til motivation og tilknytning til lokalområdet.
3. Strukturelle rammer som geografi, centralisering og sprog udgør de mest markante barrierer, men også de største muligheder for forandring.

Samlet set viser analysen, at unges uddannelsesvalg i Ilulissat må forstås som resultatet af et komplekst samspil mellem personlige aspirationer, sociale relationer og de samfundsmæssige rammer der former deres handlemuligheder. Denne helhedsforståelse danner udgangspunkt for diskussionen i næste kapitel hvor resultaterne sættes i perspektiv til den grønlandske uddannelsespolitik og de teoretiske perspektiver om motivation, social arv og strukturel ulighed.

Afslutningsvis åbner analysen for en række bredere spørgsmål, der rækker ud over den lokale kontekst i Ilulissat. Disse perspektiver, både forskningsmæssige og uddannelsespolitiske uddybes i det følgende kapitel, hvor fokus rettes mod, hvordan undersøgelsens resultater kan omsættes til fremtidige strategier og ny viden om uddannelsesvalg i Grønland.

7. Diskussion

Hvor analysen i det foregående kapitel præsenterede de konkrete resultater fra spørgeskemaundersøgelsen, søger dette kapitel at fortolke og perspektivere disse fund i en bredere teoretisk og samfundsmæssig sammenhæng.

Kapitlet sætter resultaterne fra analysen i perspektiv til eksisterende forskning og den grønlandske uddannelsespolitiske kontekst. Formålet er at diskutere, hvordan de unges uddannelsesønsker og fremtidsplaner kan forstås i lyset af de samfundsmæssige rammer og udfordringer som kendetegner Grønlands uddannelsessystem. Kapitlet afsluttes med en række perspektiver og anbefalinger, der peger på mulige retninger for udviklingen af lokale uddannelsesstilbud i Ilulissat.

7.1. Uddannelsesvalg som socialt og strukturelt fænomen

Analysen har vist, at de unges uddannelsesønsker i Ilulissat formes i et samspil mellem individuelle drømme, sociale relationer og strukturelle rammer. I dette kapitel sættes disse resultater i relation til teori og eksisterende forskning for at uddybe hvad de betyder i en bredere grønlandsk kontekst.

Resultaterne fra undersøgelsen bekræfter, at unges uddannelsesvalg ikke alene kan forstås som individuelle beslutninger men som et produkt af samspillet mellem sociale, kulturelle og strukturelle faktorer. Dette er i tråd med både Super's Career Development Theory og Bourdieus begreb om kulturel og social kapital.

Dette bekræfter Super's pointe om, at unges karriereudvikling formes i samspil mellem selvpfattelse og de sociale muligheder, de oplever, samt Bourdieus forståelse af, hvordan social og kulturel kapital påvirker, hvad der opfattes som realistiske valg.

De unges svar viser, at mange har realistiske men også begrænsede uddannelsesforestillinger som afspejler de muligheder, de kender til i deres nærmiljø. Det er en tendens, som også er dokumenteret i grønlandsk og nordisk forskning om unge i rurale områder (fx Jungsberg og Karlsdóttir, 2015). Når de unge nævner erhverv som pilot, politi, mekaniker og tømrer, afspejler det både et ønske om mobilitet og status, men også en kulturel og social orientering mod fag, der forbindes med håndgribelighed, synlighed og stolthed i lokalsamfundet.

Samtidig viser resultaterne, at en stor del af eleverne endnu ikke ved, hvad de vil efter folkeskolen. Dette understøtter Hans Brummerstedts (2019) konklusion om, at mange unge i Grønland mangler støtte og vejledning i overgangen fra folkeskole til ungdomsuddannelse. De elever, der ikke får tydelig inspiration, struktur eller vejledning risikerer at opleve uddannelsesvalget som uoverskueligt og meningsløst.

Dermed bliver uddannelsesvalg ikke blot et spørgsmål om motivation men om adgang til vejledning, rollemodeller og muligheder; faktorer der alle afhænger af de strukturelle betingelser i byen.

7.2. Vejledningens rolle og udfordringer i en grønlandsk kontekst

Resultaterne indikerer at vejledning er et af de mest centrale indsatsområder, hvis flere unge skal motiveres til at tage en uddannelse. Dette er i overensstemmelse med CeFu's rapport *Uddannelsesvalg, vejledning og karrierelæring i et ungeperspektiv* (Pless, Juul & Katznelson, 2015) hvor det fremhæves, at vejledning skal forstås som en livslang proces, der hjælper unge med at forbinde drømme med konkrete muligheder.

I Grønland er vejledningen i dag organisatorisk placeret under både folkeskolen og de enkelte uddannelsesinstitutioner, men kvaliteten og tilgængeligheden varierer betydeligt. Mange elever i byer som Ilulissat har begrænset adgang til individuel vejledning og der findes ofte få lokale rollemodeller som kan inspirere til videre uddannelse. Dette forstærker uligheden mellem by og periferi og bidrager til den geografiske centralisering, som præger det grønlandske uddannelsessystem.

En styrket vejledningsindsats bør derfor ikke alene fokusere på informationsformidling, men også på karrierelæring hvor eleverne støttes i at udforske deres interesser, værdier og fremtidsforestillinger. Det vil kunne give de unge et mere aktivt og bevidst forhold til deres uddannelsesvalg og øge sandsynligheden for, at de vælger og gennemfører en uddannelse der matcher deres ressourcer og ønsker.

7.3. Centralisering og geografisk mobilitet

Analysen viste tydeligt, at mange unge i Ilulissat ønsker at tage deres uddannelse i Nuuk fordi det er her størstedelen af uddannelsesmulighederne findes. Samtidig svarer mange, at de gerne ville blive i Ilulissat hvis der fandtes flere lokale tilbud. Dette illustrerer den strukturelle spænding mellem centraliseringens fordele (faglige miljøer, ressourcer, kvalitet) og dens sociale og geografiske omkostninger (fraflytning, tab af lokal tilknytning, ulighed).

Denne problematik er velkendt i grønlandske sammenhænge og nævnes også i Uddannelsesstrategi 2024-2030, hvor Naalakkersuisut understreger behovet for at skabe "*flere og mere fleksible uddannelsesmuligheder i hele landet*" (Naalakkersuisut, 2024). I denne sammenhæng kan Ilulissat ses som et centralt eksempel på en by hvor investering i uddannelsestilbud potentielt kan styrke både lokal fastholdelse og regional udvikling.

Det bør dog samtidig bemærkes, at etableringen af nye uddannelsesinstitutioner fx et gymnasium i Ilulissat også vil kunne påvirke andre byer som Aasiaat, hvor der allerede findes et gymnasialt tilbud. Denne dimension ligger dog uden for specialets afgrænsning, da sådanne konsekvenser først vil kunne vurderes i den senere del af policy processen, når konkrete modeller foreligger.

7.4. Perspektiver for udviklingen af lokale uddannelsestilbud

På baggrund af analysens resultater og de identificerede udfordringer peger specialet på følgende strategiske indsatsområder:

Styrket vejledning og karrierelæring

Der er behov for mere systematisk og individuelt tilpasset vejledning, både i folkeskolen og i overgangen til ungdomsuddannelserne. Vejledningen bør være kontinuerlig, lokalt forankret og understøtte de unges refleksioner over egne drømme og muligheder.

Fleksible og decentrale uddannelsesformer

Digitale løsninger, satellitundervisning og samarbejde med eksisterende institutioner kan bidrage til at skabe uddannelsesmuligheder i byer som Ilulissat uden at kræve etablering af helt nye institutioner. Dette kan samtidig styrke den geografiske sammenhæng i uddannelsessystemet.

Lokale samarbejder og rollemodeller

Samarbejde mellem skole, erhvervsliv og kommune kan skabe lokale læringsmiljøer, hvor unge møder rollemodeller fra forskellige fag. Dette kan styrke deres forståelse af, hvilke muligheder der findes også uden for de mest synlige erhverv.

Sprog og kulturel tilpasning

Mange unge forbinder uddannelse uden for Ilulissat med krav om at bruge dansk som hovedsprog. Det understreger behovet for at styrke grønlandssprogede uddannelsesforløb og skabe uddannelsesmiljøer hvor sprog og kultur opleves som ressourcer frem for barrierer.

På tværs af temaerne peger diskussionen på, at fremtidens uddannelsesindsatser i Grønland må balancere mellem centraliseringens nødvendighed og behovet for lokal forankring

7.5. Afsluttende refleksion

De unges stemmer i denne undersøgelse repræsenterer et vigtigt bidrag til forståelsen af, hvordan Grønlands fremtidige uddannelsespolitik kan udvikles. Undersøgelsen viser, at unges valg ikke blot handler om vilje eller evne men om rammer, relationer og muligheder.

At tage de unges perspektiver alvorligt betyder at inddrage dem som aktive medskabere af fremtidens uddannelsesmuligheder. Deres erfaringer og ønsker giver et værdifuldt indblik i,

hvordan man kan skabe uddannelsesveje, der både er realistiske, meningsfulde og bæredygtige for den enkelte og for samfundet.

Dermed viser specialet, at udviklingen af lokale uddannelses tilbud i Ilulissat ikke blot er et spørgsmål om uddannelsespolitik, men om regional balance, social retfærdighed og ungdommens fremtidige livschancer i Grønland.

Samlet set peger diskussionen på, at arbejdet med unges uddannelsesvalg i Grønland må forstås som et fælles anliggende mellem individ, lokalsamfund og systemniveau. Denne erkendelse danner grundlag for specialets afsluttende konklusion.

8. Konklusion

Konklusionen sammenfatter specialets vigtigste resultater og teoretiske indsigter på baggrund af analysen og diskussionen.

Dette speciale har undersøgt, hvordan unge i Ilulissat formulerer deres uddannelsesønsker og fremtidsplaner, som et eksempel på en grønlandsk by i periferien hvor uddannelsesmulighederne er begrænsede, men udviklingspotentialet stor og hvordan disse kan forstås i lyset af de strukturelle, sociale og individuelle faktorer der præger deres livsvilkår. Formålet har været at skabe indsigt i, hvordan unges stemmer kan bidrage til udviklingen af lokale uddannelses tilbud og en mere sammenhængende uddannelsespolitik i Grønland.

Besvarelse af problemformuleringen

Specialets problemformulering lød:

Hvordan kan man forstå de uddannelsesønsker og fremtidsplaner, som unge i Ilulissat giver udtryk for, og hvilke implikationer har dette for udviklingen af lokale uddannelses tilbud?

Analysen viser, at unges uddannelsesønsker formes af et komplekst samspil mellem personlige aspirationer, sociale relationer og strukturelle rammer.

På individniveau fremgår det, at mange unge har tydelige drømme om fremtiden, ofte knyttet til erhverv som pilot, politi, mekaniker, sygeplejerske eller fisker. Disse valg afspejler både interesse og realisme, mange ønsker et job, der opleves meningsfuldt, men også økonomisk stabilt. Super's karriereteori bidrager her til at forstå hvordan de unge befinder sig i en fase af "afprøvning" og identitetssøgning, hvor deres valg endnu er åbne, men samtidig forankret i selvopfattelse og erfaringer.

På socialt niveau viser resultaterne, at familie, venner og lokale rollemodeller har en stærk indflydelse på uddannelsesvalget. Dette kan forklares med Bourdieus begreber om social og kulturel kapital, hvor forældres baggrund og netværk former de unges oplevelse af, hvad der er muligt. Banduras teori om social læring belyser desuden, hvordan de unge orienterer sig mod synlige forbilleder i deres omgivelser, fx personer de kender, som har taget en erhvervsuddannelse eller arbejder i lokale service- og transportfag.

På strukturelt niveau fremstår den geografiske centralisering som en afgørende ramme for de unges valg. I Grønland er uddannelsesstilbuddene i høj grad placeret i Nuuk og enkelte andre byer, hvilket gør geografisk mobilitet til en nødvendighed. Analysen viser, at mange unge gerne vil blive i Ilulissat, men føler sig presset til at flytte for at kunne uddanne sig. Dette illustrerer, hvordan centralisering skaber en perifer oplevelse af begrænsede muligheder; et mønster, der bekræftes af center-periferi perspektivet og forskning fra andre arktiske områder (Jungsberg og Karlsdóttir, 2015).

Implikationer og anbefalinger

Specialet peger på flere områder, hvor lokale og nationale aktører kan handle for at styrke unges muligheder:

- Udbygning af lokale uddannelses tilbud; især gymnasiale og erhvervsrettede muligheder, der matcher de unges interesser.
- Styrkelse af vejledning og karrierelæring; mere nærværende, differentieret og opsøgende vejledning der hjælper de unge med at forbinde drømme med konkrete veje.

- Lokale rollemodeller og samarbejde; inddragelse af tidligere elever, virksomheder og institutioner, så de unge møder flere eksempler på, at uddannelse kan føre til succes også i Ilulissat.
- Sproglig og kulturel støtte; sikring af, at grønlandssprogede elever føler sig inkluderet og trygge i uddannelsessystemet, både lokalt og i større byer.

Samlet set peger anbefalingerne på behovet for en mere sammenhængende uddannelsesstrategi, hvor nationale og lokale indsatser tænkes i fællesskab. En sådan tilgang kan understøtte Grønlands langsigtede mål om både at øge uddannelsesniveaue og skabe bæredygtige lokalsamfund.

Disse initiativer vil ikke alene styrke de unges motivation, men også bidrage til en bredere samfundsmæssig udvikling hvor flere unge får mulighed for at uddanne sig og senere vende tilbage til deres lokalsamfund som fagligt kvalificerede borgere og rollemodeller for kommende generationer.

9. Perspektivering

Perspektiveringen har til formål at sætte specialets resultater i en bredere sammenhæng og pege frem mod fremtidige forsknings- og udviklingsmuligheder.

Specialet har belyst hvordan unge i Ilulissat formulerer deres uddannelsesønsker og fremtidsplaner i en kontekst præget af geografiske, sociale og strukturelle begrænsninger. Resultaterne peger på, at unges uddannelsesvalg ikke kan forstås isoleret som individuelle beslutninger men må ses i et samspil mellem drømme, muligheder og de rammer samfundet stiller til rådighed. I dette afsluttende kapitel sættes resultaterne i et bredere perspektiv, både i forhold til fremtidig forskning og til de politiske og praktiske implikationer for udviklingen af uddannelsessystemet i Grønland.

9.1. Perspektiver for videre forskning

Specialet har givet et unikt indblik i unges perspektiver i Ilulissat gennem en spørgeskemaundersøgelse, men der er fortsat behov for dybere indsigt i de mekanismer, der former unges uddannelsesvalg. Fremtidig forskning kan med fordel:

Uddybe de kvalitative dimensioner: Interviews eller fokusgrupper med elever kan afdække hvordan de unge oplever valgprocessen, hvilke barrierer de møder, og hvordan de fortolker begreber som “drømme” og “muligheder”.

Inddrage flere aktørperspektiver: Lærere, forældre og vejledere spiller en central rolle i unges valg, men deres stemmer er ikke en del af dette speciale. En udvidelse med disse perspektiver kan give en mere helhedsorienteret forståelse af, hvordan støtte og vejledning fungerer i praksis.

Gennemføre komparative studier: Ved at sammenligne resultater fra Ilulissat med data fra andre grønlandske byer fx Aasiaat, Sisimiut eller Nuuk, kan man identificere mønstre og forskelle, der belyser, hvordan geografi og infrastruktur påvirker unges valg.

Følge de unge over tid: Longitudinelle studier kan vise hvordan de unges uddannelsesønsker udvikler sig, når de bevæger sig gennem overgangen fra folkeskole til ungdomsuddannelse og videre ud i arbejdslivet.

En sådan forskningsudvikling vil ikke blot styrke forståelsen af unges valg i Grønland, men også bidrage til international forskning i unge i arktiske og rurale områder, hvor mange står over for lignende dilemmaer mellem lokal tilknytning og nødvendigheden af at flytte for at få uddannelse.

9.2. Perspektiver for uddannelsespolitik og praksis

Specialets resultater understreger, at udviklingen af lokale uddannelses tilbud i Ilulissat ikke alene handler om at etablere nye institutioner, men om at skabe helhedsorienterede læringsmiljøer, hvor unge oplever mening, støtte og tilhør.

Styrket lokal uddannelsesstrategi

Hvis flere unge skal vælge og gennemføre en uddannelse, er der behov for, at lokale og nationale beslutningstagere samarbejder om en strategi, der integrerer:

- Fleksible uddannelsesmodeller, fx hybridundervisning og onlineforløb i samarbejde med eksisterende skoler og institutioner.
- Partnerskaber med erhvervsliv og kommune, så uddannelse kobles tættere til lokale arbejdsmarkedsbehov og muligheder.

- Grønlandssprogede uddannelsesmiljøer, for at styrke sproglig tryghed og sikre, at de unge oplever deres kulturelle baggrund som en ressource.

Vejledning som strategisk indsatsområde

Resultaterne viser tydeligt, at vejledning bør ses som et strategisk redskab i udviklingen af fremtidens uddannelsespolitik. Dette ligger i tråd med Pless, Juul & Katznelson (2016), der betoner at vejledning skal forstås som en livslang proces, hvor unge støttes i at forbinde drømme med konkrete muligheder. En styrket vejledningsindsats kan skabe bro mellem de unges drømme og de reelle muligheder. Dette kræver både efteruddannelse af vejledere, bedre samarbejde mellem folkeskoler og ungdomsuddannelser, og et mere systematisk fokus på karrierelæring i skolen.

Uddannelse som regional udvikling

Udbygningen af uddannelses tilbud i byer som Ilulissat har også en bredere samfundsmæssig betydning. Flere lokale uddannelser kan bidrage til at fastholde unge, skabe faglig diversitet og stimulere lokal vækst. Dette peger på behovet for at tænke uddannelsespolitik som en del af regional udvikling, ikke kun som et spørgsmål om undervisning, men om bosætning, erhverv, kultur og social sammenhængskraft.

9.3. Afsluttende perspektiv

De unges stemmer i dette speciale viser, at Grønlands fremtidige uddannelsespolitik bør bygge på ligeværdighed mellem mobilitet og lokal forankring. For nogle unge er flytning en mulighed for vækst og nye erfaringer; for andre opleves den som en barriere. Hvis uddannelsessystemet skal rumme begge grupper, må det indrettes med fleksibilitet, nærvær og respekt for lokale livsformer.

At skabe uddannelsesmuligheder i Ilulissat handler derfor ikke kun om at etablere et gymnasium eller en ny erhvervsuddannelse. Det handler om at skabe uddannelsesmæssig retfærdighed, en situation hvor unge uanset bopæl har reelle muligheder for at forme deres fremtid.

Fremadrettet peger dette på behovet for, at forskere, beslutningstagere og uddannelsesaktører arbejder tættere sammen om at udvikle evidensbaserede løsninger, der tager udgangspunkt i de unges virkelighed.

Dette speciale har vist, at de unge i Ilulissat både har drømme, ambitioner og motivation. Det næste skridt er, at samfundet møder dem med strukturer, der gør disse drømme mulige. Samlet set viser specialet, at de unge i Ilulissat rummer stærke drømme, realistiske overvejelser og et tydeligt ønske om at uddanne sig, men at de strukturelle betingelser og manglen på lokale muligheder fortsat udgør en væsentlig barriere. Ved at lytte til de unges stemmer og integrere deres perspektiver i uddannelsespolitikken kan der skabes nye veje, hvor både individuelle ambitioner og samfundets behov går hånd i hånd.

10. Litteraturliste

- Andersen, H & Kaspersen, L. (2013): *Klassisk og moderne samfundsteori* (5. Udg.). Hans Reitzel, København.
- Avannaata Kommuni (8. August 2025): *Studieboliger på vej til Ilulissat: Kommunen ser på køb af Muncks camp*. Avannaata.gl.
- Bandura, A (1971): *Social Learning Theory*. Stanford University, General Learning Corporation.
- Birkler, J. (2021): *Videnskabsteori – En grundbog* (2. Udg.). Munksgaard Danmark, København.
- Brinkmann, S. & Tanggaard, L. (2015): *Kvalitative Metoder – En grundbog* (2. Udg.). Hans Reitzels Forlag, København.
- Bryman, A. (2012): *Social Research Methods* (4th ed.). Oxford University Press.
- Charles, C. P. (1998): *Understanding Career Development: a convergence of perspectives*. University of British Columbia, Vancouver, Canada.
- Deci, E. L. & Ryan, R.M. (2000). *Self-Determination Theory and the Facilitation of Intrinsic Motivation, Social Development, and Well-Being*. American Psychologist, Vol. 55. No. 1, 68-78.
- Departementet for Uddannelse, Kultur, Idræt og Kirke (2024): *Uddannelsesstrategi 2024-2030*. Naalakkersuisut.
- Eccles, J. S. & Wigfield, A. (2002): *MOTIVATIONAL BELIEFS, VALUES, AND GOALS*. Annual Review of Psychology.
- Flora, J. (2007): *Tilknytning og selvstændighed – unges fravalg af uddannelse*. I Kahlig, W. & Banerjee, N. (2007): *Børn og unde i Grønland – en antologi*. MIPI – Videnscenter om Børn og Unge, Ilisimatusarfik, Grønlands Universitet og Milik publishing.
- Grønlands Statistik (2024): *Befolkningens årlig uddannelsesprofil*. Stat.gl
- Grønlands Statistik (2020-2024): *Befolkningens højst fuldførte uddannelse (16-74 år) efter alder, distrikt, uddannelsesniveau og tid*. Stat.gl
- Inatsisartutlov om uddannelses- og erhvervsvejledning nr. 4 af 29. november 2013.

- Jacobsen, M.H., Lippert-Rasmussen, K. & Nedergaard, P. (2015). *Videnskabsteori i statskundskab. Sociologi og forvaltning* (3. Udg.). Hans Reitzel, København.
- Johansen, I. N. (16. Oktober 2025): *Nivi Olsen vil have mere end et gymnasie i Ilulissat*. KNR.gl
- Jungsberg, L & Karlsdóttir, A (2015): *Nordic Arctic Youth Future Perspectives*. Nordregio.
- Jungsberg, L & Karlsdóttir, A (2015): *Youth perspectives on thier future in the North Arctic*. Nordregio.
- Melgaard, C (2024): *Sproglige barrierer i grønlandske uddannelsesforløb*. Tidsskrift.dk
- Mølgaard, N (2011): *Ilulissat vil have sin egen GU*. KNR.gl
- Pless, M., Juul, T. M., & Katznelson, N. (2016): *Uddannelsesvalg, vejledning og karrierelæring i et ungeperspektiv*. (Open Access udg.) Aalborg Universitetsforlag.
- Rønn, C (2011): *Almen Videnskabsteori for professionsuddannelserne*. Akademisk Forlag, København.
- Super, D. E. (1990): *A life-span, life-space approach to career development*. I D. Brown & L. Brooks, *Career Choice and Development*. Jossey-Bass.
- Prieur, A; Sestoft, C; Esmark, K & Rosenlund, L. (2006): *Pierre Bourdieu: en introduktion*. Hans Reitzel, København.
- Wilken, L. (2011). *Bourdieu for begyndere* (2.udg.). Samfundslitteratur.
- VIVE og forfatterne (2021): *Udfordringer i uddannelsessektoren i Grønland: finansiering og incitamenter – Hovedrapport*. VIVE, København.

11. Bilag

Bilag 1: - Spørgeskema information med QR-kode og link til spørgeskema. Bemærk, informationsflyer blev sendt til begge folkeskoler efter mundtlig aftale med skolernes ledere.

Bilag 2: Spørgeskemaoversigt for folkeskoleelever i angajutrin i Ilulissat. Bemærk, selve spørgeskema foregik via Forms Microsoft.

Bilag 3: Oversigt over svar fra spørgeskema til folkeskoleelever. Bemærk, åbent svar ligger i de efterfølgende bilag.

Bilag 4: Svar fra spørgeskema spørgsmål 4.

Bilag 5: Svar fra spørgeskema spørgsmål 8.

Bilag 1: Spørgeskema information med QR-kode og link til spørgeskema.

Ilulissani inuusuttuaqqat siunissami ilinniaqqinnissamut takorluugaat kissaataallu

Ilinniaqqinnissamut takorluukkatit tusarusuppagut, taamaattumik
isummat pingaaruteqarluinnarpoq tusassallugu.

👉 QR-kode scanneruk imaluunnit linkeq iserfigiuk:

🔗 <https://forms.office.com/r/p1a9Y32Kly?origin=lprLink>

Misissuinermut peqataalluarina, qujanarlu akissutitut.

Bilag 2: Spørgeskemaoversigt for folkeskoleelever i angajutrin i Ilulissat.

Ilulissani inuusuttuaqqat ilinniaqqinnissamut takorluugaat kissaataallu

Apeqqutitut akissutit kinaassutsimut isertuussipput (Anonym).

Ataani apeqqutit ILLIT siunissamut takorluukkannut kissaaternullu tunngasuupput, taamaattumik akissutit eqqomerusoqaranilu eqqunngittoqanngilaq ;)

* Påkrævet

1. Meeqqat atuarfiat naammassigukku sumut ingerlariaqqikkusuppit?
Hvad vil du gerne læse videre til, når du er færdig med folkeskolen?

- ☐ Efterskole
- ☐ GUX
- ☐ Nunani allani ukiineq, soorlu AFS - udvekslingsophold, fx. AFS
- ☐ Inuussutissarsiornermut ilinniaffik - erhvervsuddannelse
- ☐ Sulineq - arbejde
- ☐ Aalisarneq piniarnerluunnit inuussutissarsiutigalugu - arbejde fiskeri og fangst
- ☐ Sulinangalu atuassanngilanga - jeg skal holde fri
- ☐ Suli naluara - jeg ved det ikke endnu
- ☐ Andet

Siunissami sumut ilinniagaqarusuppit? Hvad vil du uddanne dig til i fremtiden?

Nalomiiguit ilinniaqqiffissatut takorluukkatit tamaasa toqqarsinnaavatit, pilerigisat allasimanngippat andet-mi allaguk.
Du kan vælge flere, hvis du er i tvivl. Hvis din drømmeuddannelse ikke er på listen, kan du skrive den under andet.

2. Inuussutissarsiuṭigalugu ilinniartuut
Erhvervsuddannelser

- ☐ Arktisk guide - issittumi takornarianik angallassisoq
- ☐ bager og konditor - iffiortoq kaagiliortorlu
- ☐ butiksassistent - pisiniarfimmioq
- ☐ elektriker - innaallagialerisoq
- ☐ ernæringsassistent - inuussutissalerinermi assistenti
- ☐ erhvervsfisker - inuussutissarsiuṭigalugu aalisartoq
- ☐ fishtech-industrioperatør - tunisassiorfinni ingerlatsisoq
- ☐ frisør - nujalerisoq
- ☐ fåreholder - savaatilik
- ☐ gastronom - mamarsakkanik nerisassiorloq
- ☐ klinikassistent - klinikassistenti
- ☐ kok - igasoq
- ☐ kontorassistent - allaffimmioq
- ☐ kystskipper - kystskipperi
- ☐ maler - qalipaasoq
- ☐ maskinentreprenør - maskinentreprenøri
- ☐ mekaniker - mekanikeri
- ☐ portørredder - portøri annaassiniaasartoq
- ☐ receptionist - saaffiginnittarfimmioq

- ☐ receptions- og turismeassistent - saaffiginnittarfinni takornarianillu kiffartuussivinni sullissisoq
- ☐ rørlægger - ruujorlerisoq
- ☐ slagter - neqaarniaq
- ☐ socialhjælper - isumaginninnermi ikiorti
- ☐ socialassistent - socialassistenti
- ☐ sundhedshjælper - peqqissaanermi ikiorti
- ☐ sundhedsassistent - sundhedsassistenti
- ☐ svejser - saffiooq
- ☐ tandplejer - kigutigissaasoq
- ☐ terminalarbejder - terminalarbejderi
- ☐ tjener - saqisoq
- ☐ turistguide - takornarissanik angallassisartooq
- ☐ tømrer - sanasoq
- ☐ skibsassistent - skibsassistenti
- ☐ sætteskipper - sætteskipperi

3. Ilinniarsiit ingerlariaqqiffiusut
Videregående uddannelser

- ☐ biologi - uumassusilerinermik ilisimatusarteq
- ☐ dyrlæge - uumasut nakorsaat
- ☐ fysioterapeut - timimik sungiusaasoq
- ☐ ingeniør - ingeniøri
- ☐ jordemoder - ernisussiorteq
- ☐ journalistik - tusagassiorteq
- ☐ jura - inatsisileritooq
- ☐ kultur og samfundshistorie - inuiaat kultooriat oqaluttuarisaanerallu
- ☐ lærer - ilinniartitsisoq
- ☐ læge - nakorsaq
- ☐ maskinmester - maskinmesteri
- ☐ oversættelse og tolkning - nutserisoq
- ☐ samfundsvidenskab - inuiaqatigiilerineq
- ☐ serviceøkonom -serviceøkonomi
- ☐ socialrådgiver - isumaginninngermut siunnersorti
- ☐ sygeplejerske - peqqissaasoq
- ☐ tandlæge - kigutilersaq
- ☐ teolog - teologi
- ☐ økonomi - aningaasaqarneq

☐ Sulji naluaara - jeg ved det ikke endnu

4. Ilinniagaq alla
Andet uddannelse

5. Sumi ilinniarnissat kissaatiginerpaaviuk?
Hvor kunne du bedst tænke dig at tage din uddannelse? *

- ☐ Ilulissat
- ☐ Nuuk
- ☐ Nunatsinni illoqarfik allami - Et andet sted i Grønland
- ☐ Danmark
- ☐ Nunami allami - udlandet
- ☐ Nalunara - jeg ved det ikke endnu

6. Ilulissani ilinniaqqinnissamut periarfissat amerlanerugaluarpata, maani ilinniarnarit ingerlakkusussagaluarpik?
Hvis der kom flere uddannelsesmuligheder i Ilulissat, ville du så vælge at tage din uddannelse her? *

- ☐ Aap - Ja
- ☐ Naamik - Nej
- ☐ Immaqa - Måske
- ☐ Naluara - Jeg ved det ikke

7. Suna pingaarnerpaatippiuk ilinniaqqinnissamut toqqaanissarnut? Amerlanerusunik toqqaasinnaavutit. Hvad er vigtigt for dig, når du skal vælge uddannelse? Du kan vælge flere.

- ☐ Illoqarfinni ilinniameqarsinnaasoq - At det findes i min by
- ☐ Oqaatsikka atorlugit ilinniameqarsinnaasoq - At uddannelses foregår på min modersprog
- ☐ Suliffittaarsinnaanissara - At jeg kan få et arbejde bagefter
- ☐ Akissarsiorluarsinnaanissara - At jeg kan tjene gode penge
- ☐ Pikkoriffinnut tulluartsuusoq - At det passer til det, jeg er god til
- ☐ Soqutiginarloq nuannerlunilu - At det er spændende og sjovt
- ☐ Kammalaatima ilaqqutmalu qanittuaniittoq - At mine venner/familie er i nærheden
- ☐ Andet

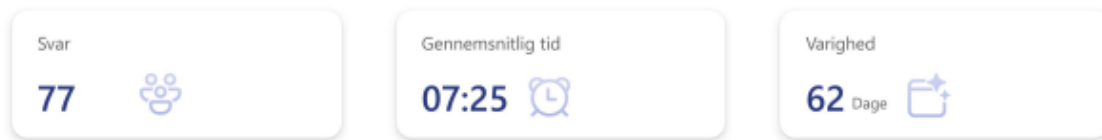
8. Siunissami sulersunngorusunnerlutit qanoq takorloorpiuk?
Hvad drømmer du om at lave i fremtiden?

Dette indhold er hverken oprettet eller påtegnet af Microsoft Corporation. De data, du indsender, sendes til ejeren af formularen.

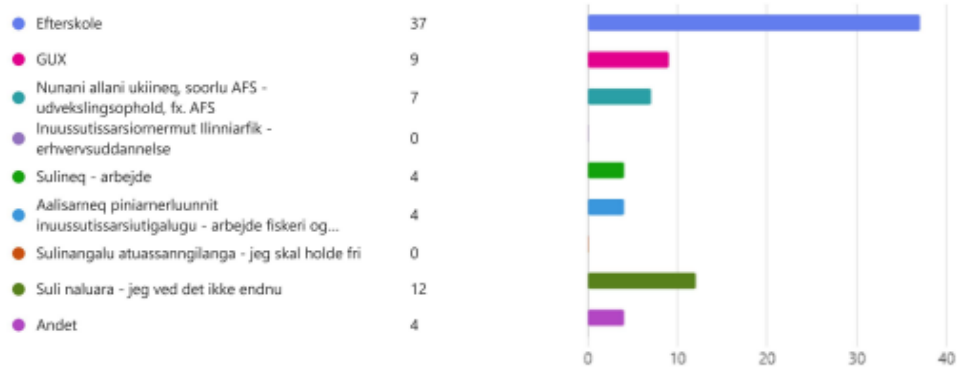
 Microsoft Forms

Bilag 3: Oversigt over svar fra spørgeskema til folkeskoleelever.

Oversigt over svar Aktiv

1. Meeqqat atuarfiat naammassigukku sumut ingerlariaqqikkusuppit?
Hvad vil du gerne læse videre til, når du er færdig med folkeskolen?

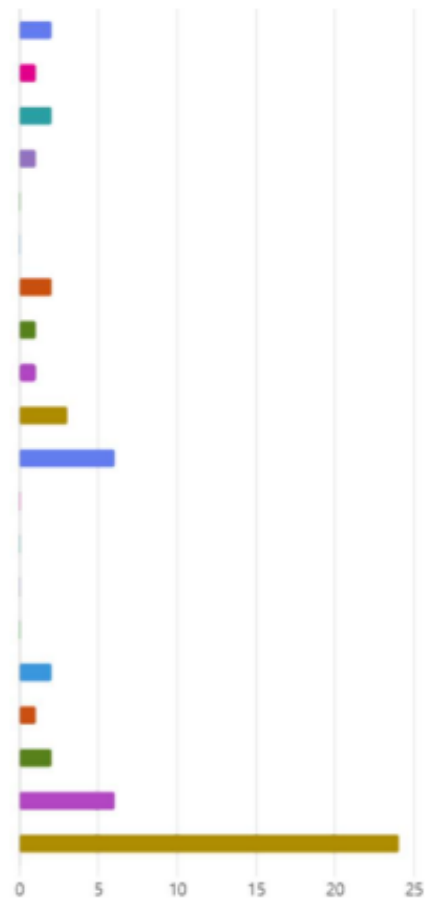

2. Inuussutissarsiuutigalugu ilinniartit Erhvervsuddannelser

3. Ilinniartit ingerlariaqqiffiusut Videregående uddannelser

● biologi - uumassusilerinermik ilisimatusartooq	2
● dyrlæge - uumasut nakorsaat	1
● fysioterapeut - timimik sungiusaasoq	2
● ingeniør - ingeniøri	1
● jordemoder - emisussiortoq	0
● journalistik - tusagassiortoq	0
● jura - inatsisileritooq	2
● kultur og samfundshistorie - inuiaat kultooriat oqaluttuarisaanerallu	1
● lærer - ilinniartitsisoq	1
● læge - nakorsaq	3
● maskinmester - maskinmesteri	6
● oversættelse og tolkning - nutserisoq	0
● samfundsvidenskab - inuiaqatigiillerneq	0
● serviceøkonom - serviceøkonomi	0
● socialrådgiver - isumaginninngermut siunnersorti	0
● sygeplejerske - peqqissaasoq	2
● tandlæge - kigutilersoq	1
● teolog - teologi	2
● økonomi - aningaasaqarneq	6
● Suli naluara - jeg ved det ikke endnu	24

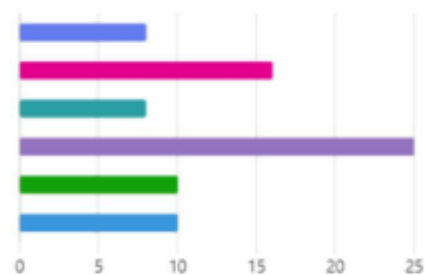
4. Ilinniagaq alla Andet uddannelse

32
Svar

Seneste svar
...

5. Sumi ilinniarnissat kissaatiginerpaaviuk? Hvor kunne du bedst tænke dig at tage din uddannelse?

● Ilulissat	8
● Nuuk	16
● Nunatsinni illoqarfik allami - Et andet sted i Grønland	8
● Danmark	25
● Nunami allami - udlandet	10
● Nalunara - jeg ved det ikke endnu	10

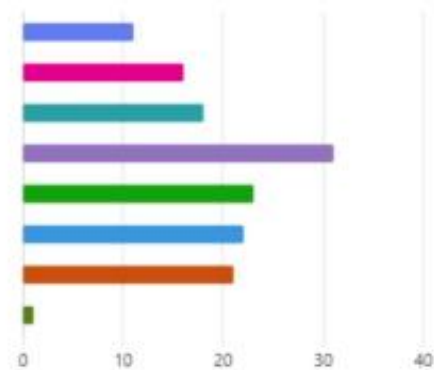
6. Ilulissani ilinniaqqinnissamut periarfissat amerlanerugaluarpata, maani ilinniamerit ingerlakkusussagaluarpik?
Hvis der kom flere uddannelsesmuligheder i Ilulissat, ville du så vælge at tage din uddannelse her?

● Aap - Ja	23
● Naamik - Nej	14
● Immaqa - Måske	25
● Naluara - Jeg ved det ikke	15

7. Suna pingaarnerpaatippiuk ilinniaqqinnissamut toqqaanissarnut? Amerlanerusunik toqqaasinnaavutit.
Hvad er vigtigt for dig, når du skal vælge uddannelse? Du kan vælge flere.

● Illoqarfinni ilinniameqarsinnaasoq - At det findes i min by	11
● Oqaatsikka atorlugit ilinniameqarsinnaasoq - At uddannelses foregår på min modersprog	16
● Suliffittaarsinnaanissara - At jeg kan få et arbejde bagefter	18
● Akissarsiorluarsinnaanissara - At jeg kan tjene gode penge	31
● Pikkoriffinnut tulluurtuusoq - At det passer til det, jeg er god til	23
● Soqutiginartoq nuannerlunilu - At det er spændende og sjovt	22
● Kammalaatima ilaqtutamalu qanittuaniittoq - At mine venner/familie er i nærheden	21
● Andet	1

Bilag 4: Svar fra spørgeskema spørgsmål 4.

4. Ilinniagaaq alla Andet uddannelse

32 Svar

ID ↑	Navn	Svar
1	anonymous	Gux
2	anonymous	GUX
3	anonymous	Pilot
4	anonymous	Timmisartoqarfimmiluunniit sulisoq Soorlu pilot timmisartumiluunniit pajussuisartoq Atiaana puujoringa
5	anonymous	GUX
6	anonymous	Mittarfeqarfimmi arlaat
7	anonymous	Kukilerisoq
8	anonymous	Meeqqerineq
9	anonymous	Idræthjaskole
10	anonymous	Divideres
11	anonymous	Ous
12	anonymous	Suli naluara 🤔
13	anonymous	Mittarfik
14	anonymous	Mekaniker
15	anonymous	Mekaniker
16	anonymous	Alisartoq piniartoq
17	anonymous	Naluara suna toqqassanerlungu

18	anonymous	Nujalerisoq
19	anonymous	Helicopter annaasiniaasoq
20	anonymous	Politiet
21	anonymous	Politiinngorniameq
22	anonymous	Politi
23	anonymous	Pilot
24	anonymous	Timmisartumi saqisoq
25	anonymous	Forfatter
26	anonymous	Politi
27	anonymous	Politiet
28	anonymous	Arsartartoq
29	anonymous	Oqaatit
30	anonymous	Pilot
31	anonymous	Dropshipping
32	anonymous	Pilot

Bilag 5: Svar fra spørgeskema spørgsmål 8.

8. Siunissami sulorisunngorusunnerlutit qanoq takorloorpiuk? Hvad drømmer du om at lave i fremtiden?

69 Svar

ID ↑	Navn	Svar
1	anonymous	Naluara
2	anonymous	Aalisartoq
3	anonymous	Idk
4	anonymous	Allaffimmioq Soorlu immaa ningioq immaqaluunniit timmisartoqarfimmi sulisoq
5	anonymous	Saqisoq
6	anonymous	Café
7	anonymous	Aalisartoq
8	anonymous	Allaffimmioq imaluunnit atuarfimmi oqaloqatinginnittartoq
9	anonymous	Suli iluamik takorluuinngilanga
10	anonymous	Naluara
11	anonymous	Ous
12	anonymous	Mittarfiup torniani
13	anonymous	Aus
14	anonymous	Suli naluara
15	anonymous	Kukilerisoq
16	anonymous	Naluara
17	anonymous	Suli Takorluunngilara
18	anonvmous	Avataasiortuni aduttoq

19	anonymous	Imarsiormi
20	anonymous	Pilot
21	anonymous	Suli takorloorpallaanngilara immaqa meeqqerisoq
22	anonymous	Aalisartoq piniartoq sulisoq
23	anonymous	Kilisaammi
24	anonymous	Sanasoq
25	anonymous	Barber 🇩🇰
26	anonymous	Timmisartumi saqisoq stewadesse
27	anonymous	Idk
28	anonymous	Ous
29	anonymous	Naamik
30	anonymous	Ousssssss
31	anonymous	Pilot
32	anonymous	Mekaniker
33	anonymous	Mekaniker
34	anonymous	Alisartoq piniartoq
35	anonymous	Suli naluara
36	anonymous	Nujalerisoq

37	anonymous	Nujalerisoq
38	anonymous	Mittarfik
39	anonymous	Helicopter annaasiniaasoq
40	anonymous	Politiet
41	anonymous	Nursing
42	anonymous	mittarf 🍷
43	anonymous	guitarspiller i et rock band, gravemaskine/dumper operatør
44	anonymous	Badmekaniker
45	anonymous	Naluara
46	anonymous	Politeeq
47	anonymous	At jeg for et Godt betalt job
48	anonymous	Aligiaq
49	anonymous	Politii
50	anonymous	Suli naluara
51	anonymous	Suli naluara
52	anonymous	Suli naluara
53	anonymous	Pilot
54	anonymous	Uumasut nakorsaat

55	anonymous	Igasoq ,timmisartumi saqisoq aammalu kigutilerisoq
56	anonymous	At være en læge
57	anonymous	Skrive bøger og hjemle folk mentalt
58	anonymous	Politi
59	anonymous	Police
60	anonymous	Arsartartoq
61	anonymous	Sakkutooq, timmisartumi saqisoq, peqqisaasoq aamma politiinngorusuppunga.
62	anonymous	AFIS operatør
63	anonymous	Pilot
64	anonymous	Det ved jeg ikke lige nu men jeg kan godt lide detektiver eller kontor
65	anonymous	Millionaire
66	anonymous	Jeg vil gerne være pilot
67	anonymous	Kukilerisoq
68	anonymous	Saqisoq
69	anonymous	VVS`imi ruujorilerisoq